

Studie & Werk 2018

seo economisch onderzoek

Amsterdam, juni 2018
In opdracht van Elsevier Weekblad

Studie & Werk 2018

De arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-alumni

Paul Bisschop
Jelle Zwetsloot
Siemen van der Werff

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winst-oogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2018-62

ISBN 978-90-6733-933-9

Copyright © 2018 SEO/Elsevier Weekblad. Alle rechten voorbehouden. Voor het overnemen van (delen van) het rapport, tabellen en figuren is voorafgaand schriftelijke toestemming vereist van zowel SEO als Elsevier Weekblad. Dat geldt eveneens voor overname van gegevens ten behoeve van niet-commercieel gebruik. Bij toestemming dient altijd als bron te worden vermeld: ‘Bron: SEO/Elsevier Weekblad’.

Samenvatting

Startende hbo- en wo-alumni zijn vaker aan het werk, vinden sneller een baan van substantiële omvang en salaris en doen er minder lang over om een vast contract te bemachtigen dan vorig jaar. Aan de andere kant lijkt de groei van het startsalaris tot stilstand te komen. De gekozen opleiding heeft meer invloed op de arbeidsmarktpositie dan de onderwijsinstelling of individuele kenmerken.

Startende hbo- en wo-alumni zijn weer vaker aan het werk, vinden sneller een baan van substantiële omvang en salaris en doen er minder lang over om een vast contract te bemachtigen. Aan de andere kant neemt hun startsalaris vrijwel niet toe, terwijl dit voor de afgelopen twee afstudeercohorten wel het geval was. De ontwikkeling van de arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-opgeleide starters sluit aan bij de groei van de economie en de ontwikkelingen op de Nederlandse arbeidsmarkt. Ook daar is sprake van meer werk- en baanzekerheid, maar blijft de loongroei beperkt. Ten slotte hadden alumni die voor de economische crisis afstudeerden nog altijd een hoger startsalaris, sneller een substantiële baan en een vast contract dan de afgestudeerden die in 2015-2016 de arbeidsmarkt betraden.

Opleidingen

Alumni van hbo-lerarenopleidingen behoren structureel tot de best verdienende hbo'ers, hebben snel een substantiële baan en een vast contract. Hbo-alumni met een taal- of communicatieopleiding verdienen gemiddeld het minst, terwijl de langste duur tot een substantiële baan is voorbehouden aan hbo-afgestudeerden van kunstopleidingen.

Afgestudeerde artsen en tandartsen verdienen als starters en tien jaar na afstuderen het meest van de wo-alumni, maar wel vaak in een tijdelijk dienstverband. Uitgezonderd de universitaire lerarenopleidingen verdienen wo-afgestudeerden van alfaopleidingen het minst en doen het langst over het vinden van een baan van substantiële omvang en salaris.

Salaris

Hbo-afgestudeerden uit 2015-2016 met een opleiding in de richting onderwijs, zorg of techniek worden over het algemeen het best betaald, afgestudeerden met een taal- of communicatieopleiding verdienen gemiddeld het minst. Dat geldt ook voor het bruto maandsalaris tien jaar na afstuderen, al verliezen de meeste zorgopleidingen daar terrein ten opzichte van de onderwijs- en techniekopleidingen.

Binnen het wo ontvangen afgestudeerden vanuit de studierichtingen onderwijs, zorg, economie, exact & it en techniek gemiddeld het hoogste salaris, terwijl alfa-alumni (exclusief eerstegraads lerarenopleidingen) het minst verdienen. Tien jaar na afstuderen hebben de alumni van economische studies hun relatief goede positie versterkt. De relatief slechte positie van wo-alumni met een opleiding in de richtingen kunst, geschiedenis en filosofie is na tien jaar verder verslechterd.

Tabel S.1.1 laat de vijf meest en de vijf minst verdienende opleidingen voor starters uit 2015-2016 en voor personen die tien jaar geleden afgestudeerd zijn zien.

Tabel S.1.1 Top vijf meest en minst verdienende opleidingen, hbo- en wo-alumni in loondienst

	hbo starters	hbo na 10 jaar	wo starters	wo na 10 jaar
Bovenste 5	Verloskunde	Maritiem Officier	Tandheelkunde	Geneeskunde
	Fysiotherapie	Leraar Nederlands	Geneeskunde	Tandheelkunde
	Maritiem Officier	Leraar Economie	Econometrie	Econometrie
	Leraar Natuur-/Scheikunde	Leraar Wiskunde	Diergeneeskunde	Finance
	Optometrie en audiologie	Leraar Biologie	Finance	Farmaceutische wetenschappen
Onderste 5	Vrijtijdsmanagement	Dier- en Veehouderij	Archeologie	Letterkunde
	Dier- en Veehouderij	Huidtherapie	Kunst- en cultuurstudies	Kunst- en cultuurstudies
	European studies	Kunstacademie	Geschiedenis	Theologie en Levensbeschouwing
	Kunstacademie	Toerisme	Mediastudies	Mediastudies
	Toerisme	Dans	Talenstudies	Archeologie

Bron CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Duur tot eerste substantiële baan

Binnen het hbo ervaren afgestudeerden van tweedegraads lerarenopleidingen en bèta-opleidingen gemiddeld de kortste duur tot een baan van substantiële omvang en salaris. Afgestudeerden van kunstopleidingen hebben de langste duur tot een substantiële baan. Binnen het wo geldt over het algemeen een relatief korte duur tot een substantiële baan voor afgestudeerden van universitaire lerarenopleidingen, (meer kwantitatieve) economische opleidingen, medische opleidingen en bèta-opleidingen. Met uitzondering van onderwijsopleidingen duurt het voor wo-alumni van alfa-opleidingen relatief lang voordat zij een substantiële baan hebben. Tabel S.1.2 presenteert de vijf opleidingen met de kortste en de vijf opleidingen met de langste duur tot een substantiële baan voor het afstudeercohort 2015-2016.

Tabel S.1.2 Top vijf opleidingen met kortste en langste duur tot de eerste substantiële baan, hbo en wo

	hbo starters	wo starters
5 met kortste duur	Optometrie en Audiologie	Geneeskunde
	Lerarenopleiding Natuur-/Scheikunde	Accounting
	Lerarenopleiding Economie	Farmaceutische wetenschappen
	Verpleegkunde	Fiscale economie
	Lerarenopleiding Wiskunde	Econometrie
5 met langste duur	European studies	Geschiedenis
	Toerisme	Cultuurstudies
	Muziek	Kunst- en cultuurstudies
	Dans	Letterkunde
	Kunstacademie	Archeologie

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Kans op vast contract

Hbo-afgestudeerden van een lerarenopleiding of de opleiding Management in de Zorg zijn het snelst na afstuderen in vaste dienst, al zijn dit vermoedelijk relatief afgestudeerden die tijdens de studie al een (vaste) baan hadden. Hbo-afgestudeerden van kunst, taal- en communicatieopleidingen hebben het minst vaak een vast contract binnen 15 maanden na afstuderen. Ten opzichte van andere wo-studies hebben afgestudeerden van economische studies relatief vaak een vast contract. Datzelfde geldt voor afgestudeerden van universitaire lerarenopleidingen. Universitaire maatschappij- en psychologieopleidingen bieden de minste baanzekerheid. Tabel S.1.3 laat zien welke opleidingen de meeste en de minste kans bieden op een vast contract, voor afgestudeerden uit 2015-2016 met een baan in loondienst.

Tabel S.1.3 Top vijf opleidingen met meeste en minste kans op een vaste baan 15 maanden na afstuderen, hbo- en wo-alumni in loondienst

	hbo starters	wo starters
Bovenste 5	Leraar Wiskunde	Accounting
	Management in de Zorg	Fiscale economie
	Leraar Nederlands	Leraar taalvakken
	Leraar Natuur-/Scheikunde	Informatiekunde
	Leraar Techniekvakken	Computer science
Onderste 5	Biologie en medisch laboratoriumonderzoek	Biomedische Wetenschappen
	Journalistiek	Diergeneeskunde
	Fashion	Culturele antropologie
	Dans	Neurowetenschappen
	Huidtherapie	Geneeskunde

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Instellingen

Ten opzichte van verschillen tussen opleidingen heeft de gekozen hogeschool slechts een geringe invloed op het salaris van afgestudeerden. Binnen hbo-afgestudeerden hebben alumni van de Hogeschool Rotterdam, Amsterdam en Utrecht bij het merendeel van de opleidingsrichtingen een relatief hoog loon. Hbo-afgestudeerden van Fontys Hogescholen, de Hanzehogeschool Groningen en Saxion Hogeschool hebben als starters en tien jaar na afstuderen veelal een relatief laag salaris. Tien jaar na afstuderen verdienen afgestudeerden van de NHL Hogeschool vanuit alle opleidingsrichtingen relatief weinig.

Ook binnen het wo zijn de verschillen tussen universiteiten beperkt ten opzichte van de verschillen tussen opleidingen. De Erasmus Universiteit Rotterdam levert op vier van de vijf aangeboden opleidingsrichtingen de best verdienende starters. Tien jaar na afstuderen is die positie iets afgenomen en hebben alumni van de Universiteit van Amsterdam een relatief hoog salaris, op zorgopleidingen na. Alumni van de Universiteit Maastricht verdienen relatief weinig, ongeacht de opleidingsrichting. Ook de afgestudeerden van de Universiteit Twente verdienen veelal minder dan gemiddeld.

Verschillen tussen instellingen kunnen het gevolg zijn van regionale arbeidsmarktomstandigheden, (niet-geobserveerde) verschillen in de studentenpopulatie en verschillen in de kwaliteit en de inhoud van opleidingen.

Afgestudeerden

Over het algemeen verdienen afgestudeerde mannen nog altijd meer dan vrouwen, al is dat beloningsverschil bij de wo-starters uit 2015-2016 niet meer aanwezig. Afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond hebben beduidend minder snel een substantiële baan dan personen met een Nederlandse achtergrond. Eenmaal een baan gevonden bestaat er vrijwel geen verschil in salaris. Het opleidingsniveau van de ouders heeft weinig invloed op het salaris van afgestudeerden en de duur tot de eerste substantiële baan.

Inhoud

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor recent afgestudeerde hoger opgeleiden	3
2.1 Inkomenssituatie.....	3
2.2 Salaris.....	6
2.3 Duur tot een substantiële baan	8
2.4 Baanzekerheid	10
3 Verschillen tussen opleidingen	13
3.1 Salaris.....	13
3.2 Duur tot een substantiële baan	21
3.3 Baanzekerheid	25
4 Verschillen tussen instellingen	29
4.1 Oorzaken van verschillen.....	29
4.2 Hogescholen.....	29
4.3 Universiteiten	33
5 Verschillen tussen afgestudeerden	37
5.1 Inkomsten uit loondienst.....	37
5.2 Duur tot de eerste substantiële baan.....	43
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	47

1 Inleiding

Voor u ligt de 22-ste editie van het SEO/Elsevier Weekblad-onderzoek *Studie & Werk*, het onderzoek dat sinds 1997 de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden uit het hoger onderwijs in beeld brengt. Deze editie neemt de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden aan hogescholen en universiteiten die in 2015-2016 zijn afgestudeerd onder de loep. Het gaat daarnaast in op de generatie die in 2006-2007 is afgestudeerd hoe hun arbeidsmarktpositie tien jaar na afstuderen eruit ziet.

Sinds vorig jaar gebruikt dit onderzoek integrale gegevens over afgestudeerden aan hbo- en wo-opleidingen via de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Door het integrale karakter van de CBS Microdata geeft *Studie & Werk* een compleet beeld van de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden. Tot en met 2016 was *Studie & Werk* gebaseerd op een enquête onder afgestudeerden in het hoger onderwijs.

In het voorliggende onderzoek wordt duidelijk of de positieve ontwikkeling in de arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-starters van de afgelopen jaren zich heeft doorgezet. In overeenstemming met eerdere jaargangen is de arbeidsmarktpositie bepaald aan de hand van drie pijlers: het salaris, de kans op een vast contract en de duur tot de eerste substantiële baan. Naast de ontwikkeling van de arbeidsmarktpositie van starters gaat het onderzoek dieper in op de positie van het cohort 2015-2016 en de arbeidsmarktpositie tien jaar na afstuderen van het cohort 2006-2007. Specifiek kijkt dit onderzoek in hoeverre de arbeidsmarktpositie wordt beïnvloed door de gekozen opleiding, de instelling waaraan de opleiding is gevolgd en de kenmerken van afgestudeerden.

Bij dit rapport horen twee bijlages met statistische informatie over de arbeidsmarktpositie van respectievelijk hbo- en wo-afgestudeerden. Deze bevatten informatie per opleidingsniveau. Voor de indeling in opleidingen heeft een clustering plaatsgevonden, waarbij zeer gelijkende opleidingen alsook opleidingen met een klein aantal afgestudeerden zijn samengevoegd.

2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor recent afgestudeerde hoger opgeleiden

Startende hoger opgeleiden hebben ten opzichte van het vorige afstudeercohort vaker werk, sneller een substantiële baan en een vast contract. Aan de andere kant is het salaris min of meer constant gebleven. Alumni die voor de economische crisis afstudeerden hadden nog altijd een betere arbeidsmarktpositie dan de alumni uit 2015-2016.

Hoe staat de arbeidsmarkt voor startende hbo- en wo-afgestudeerden ervoor en hoe is deze veranderd in de afgelopen jaren? Dit hoofdstuk geeft antwoord op deze vragen aan de hand van een viertal indicatoren: achtereenvolgens worden inkomenssituatie, salaris, duur tot een substantiële baan en baanzekerheid besproken.

2.1 Inkomenssituatie

Het aandeel hbo-afgestudeerden met werk is afgelopen jaar wederom gegroeid.. Het aandeel afgestudeerden dat een half jaar na afstuderen een uitkering of geen inkomen heeft neemt af.

Het aandeel afgestudeerde hbo'ers dat zes maanden na afstuderen werkt in Nederland is ten opzichte van het vorige cohort licht gestegen, van 76 naar 77 procent (zie Figuur 2.1).¹ Daarmee ligt het aandeel werkzame afgestudeerden op het hoogste niveau in de afgelopen 15 jaar. Van hen begint ongeveer 5 procent een eigen bedrijf. Dat is een lichte daling ten opzichte van de vorige vier afstudeercohorten. Van de afgestudeerden zonder werk in Nederland studeert een groot deel door (12 procent). Het aandeel doorstudeerders lag in het recente verleden een stuk hoger: van het afstudeercohort 2003-2004 studeerde nog 18 procent door na het behalen van hun hbo-diploma.

Dezelfde trend is zichtbaar bij wo-afgestudeerden.² Van het afstudeercohort 2003-2004 studeerde nog 12 procent door, van het meest recente cohort is dat slechts 6 procent. Dat aandeel is niet veranderd ten opzichte van het cohort 2014-2015, maar ligt wel nog iets hoger dan het aandeel doorstudeerders van de afstudeercohorten 2012-2013 en 2013-2014. In tegenstelling tot de situatie voor hbo-afgestudeerden is het aandeel wo-afgestudeerden met werk ten opzichte van het vorige afstudeercohort ongeveer gelijk gebleven. Net als vorig jaar heeft ongeveer 71 procent een baan als werknemer of zelfstandige (Figuur 2.2).

De toename van het aandeel werkzame afgestudeerden gaat gepaard met een afname van het aandeel afgestudeerden met een uitkering of geen inkomen.³ Tijdens de economische crisis en in de

¹ De resultaten zijn afkomstig uit een multinomiale probitschatting, waarbij is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment (zie bijlage A). Inkomsten uit het buitenland van personen die in het buitenland wonen zijn niet bekend. Afgestudeerden die wonen in het buitenland en geen inkomsten hebben uit Nederland vallen onder de categorie 'geëmigreerd'. Dit zijn voornamelijk buitenlandse alumni.

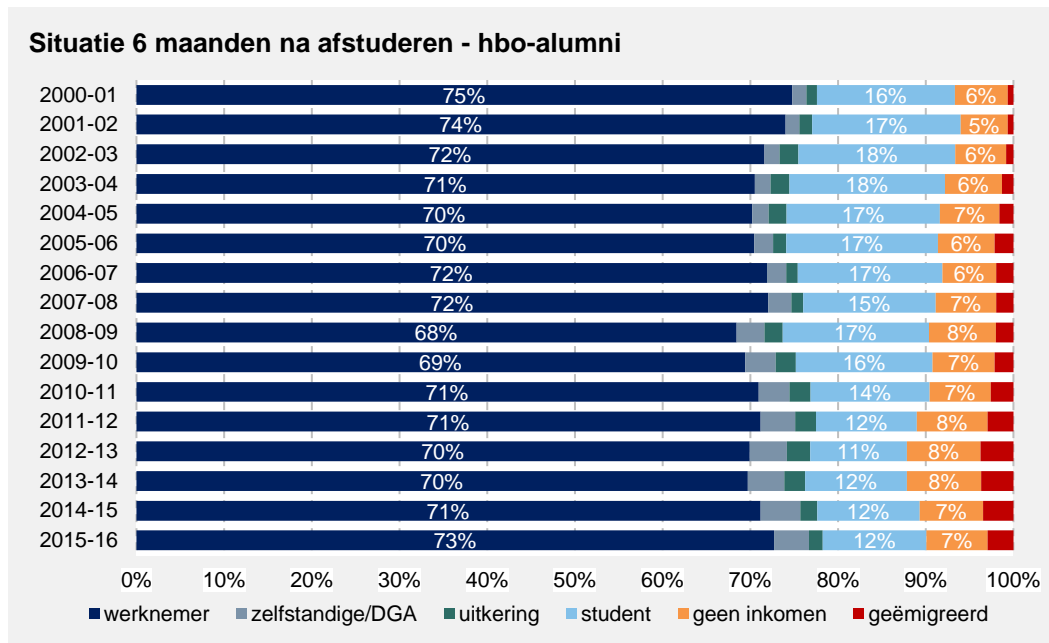
² De afname bij wo-alumni is mede het gevolg van een registratiewijziging bij afgestudeerden Geneeskunde. Afgestudeerden met een opleidingsplek in het ziekenhuis werden voorheen geregistreerd als doorstudeerders, waar zij tegenwoordig als werkend worden geregistreerd.

³ Niet iedereen heeft recht op een uitkering. Zo ontstaat recht op een ww-uitkering pas nadat iemand minstens een halfjaar heeft gewerkt en is er geen recht op bijstand wanneer iemand zelf en een eventuele partner samen voldoende inkomsten en vermogen hebben.

nasleep daarvan nam het aandeel afgestudeerden zonder inkomen of met een uitkering toe. Waarschijnlijk was het in die periode van hoge werkloosheid moeilijker om werk te vinden. Een andere verklaring voor de toename van het aandeel zonder inkomen is dat afgestudeerden vaker een (buitenlandse) reis maken voordat zij op zoek gaan naar werk. Het aandeel afgestudeerden zonder inkomen of met uitkering daalt sinds het afstudeercohort 2014-2015.

Het aandeel wo-alumni dat na afstuderen naar het buitenland vertrekt is de afgelopen jaren sterk gestegen. Dat is niet opvallend gezien de toename van het aantal buitenlandse studenten in het wetenschappelijk onderwijs. Ook kan het zijn dat alumni met een Nederlandse achtergrond vaker in het buitenland gaan werken.⁴

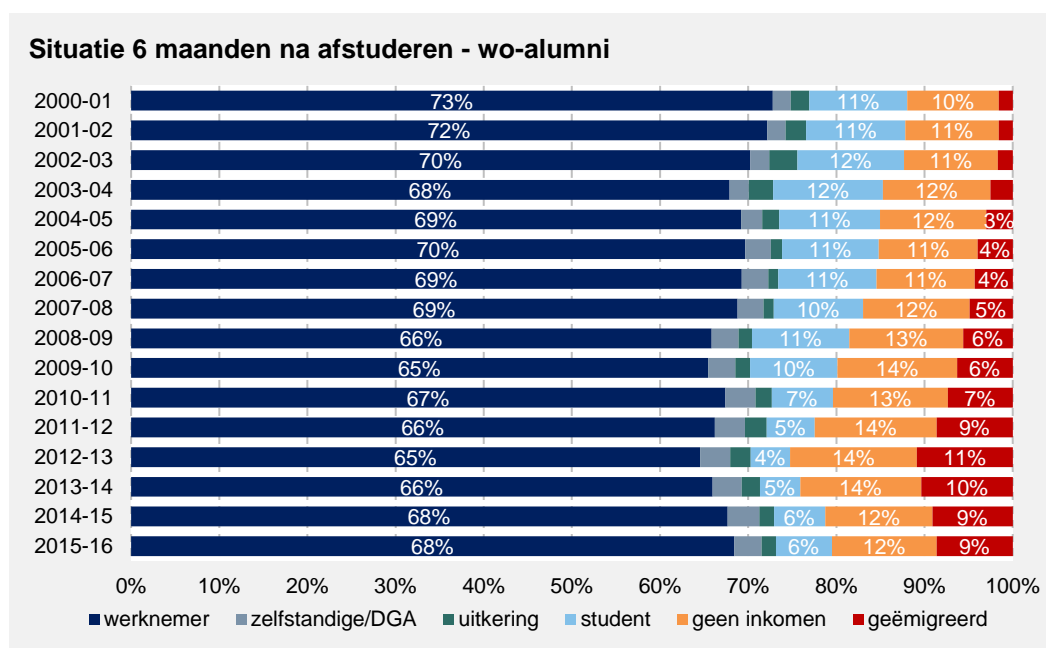
Figuur 2.1 Afgestudeerde hbo'ers zijn vaker in dienst bij een bedrijf dan in voorgaande jaren

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

⁴ Het aandeel geëmigreerden van rond de 10 procent is waarschijnlijk een ondergrens, aangezien alleen de alumni die stonden ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP) in dit onderzoek zijn meegenomen. Alumni die bijvoorbeeld in Duitsland of België wonen en in Nederland studeerden of alumni waarvan de inschrijving in de BRP niet bekend was bij de onderwijsinstelling vallen hierbuiten.

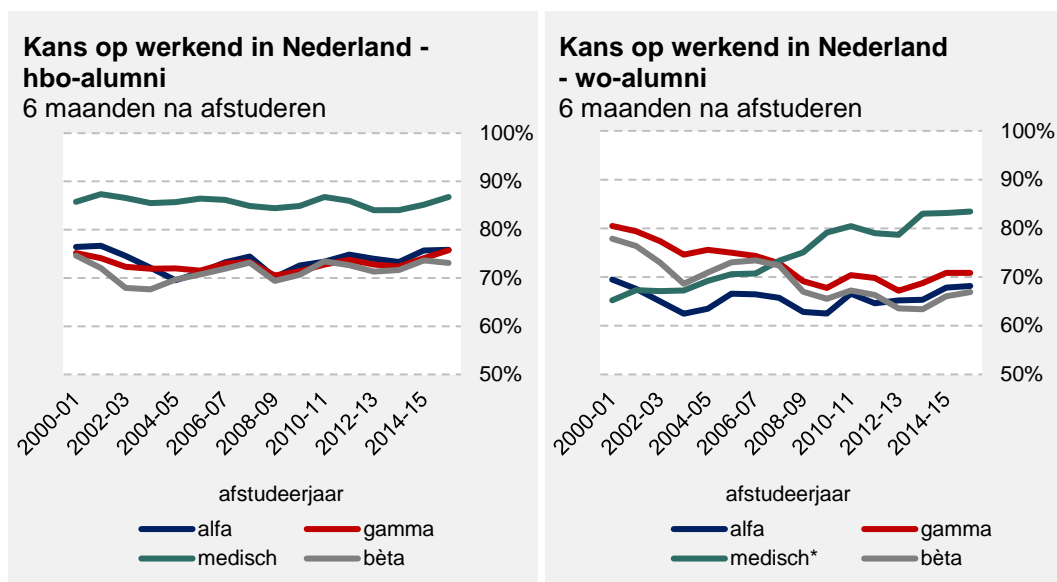
Figuur 2.2 Weinig verschuivingen in inkomenssituatie wo-alumni in laatste jaren

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 2.3 laat zien dat de toename in het aandeel werkenden onder hbo-afgestudeerden zich met name manifesteert bij afgestudeerden van medische en gamma-opleidingen. Voor afgestudeerde hbo'ers met een diploma in de medische hoek is het perspectief op werk bijzonder positief. Voor afgestudeerde wo'ers is de kans om aan het werk te gaan in Nederland na een jaar stijging weer afgevlakt. De stabilisatie vindt plaats bij alle typen opleidingen.

Figuur 2.3 Alumni van medische -studies zijn kort na afstuderen vaker aan het werk dan andere alumni van andere richtingen

* De sterke stijging bij wo-medisch wordt mede verklaard door een registratiewijziging, zie eerdere voetnoot.

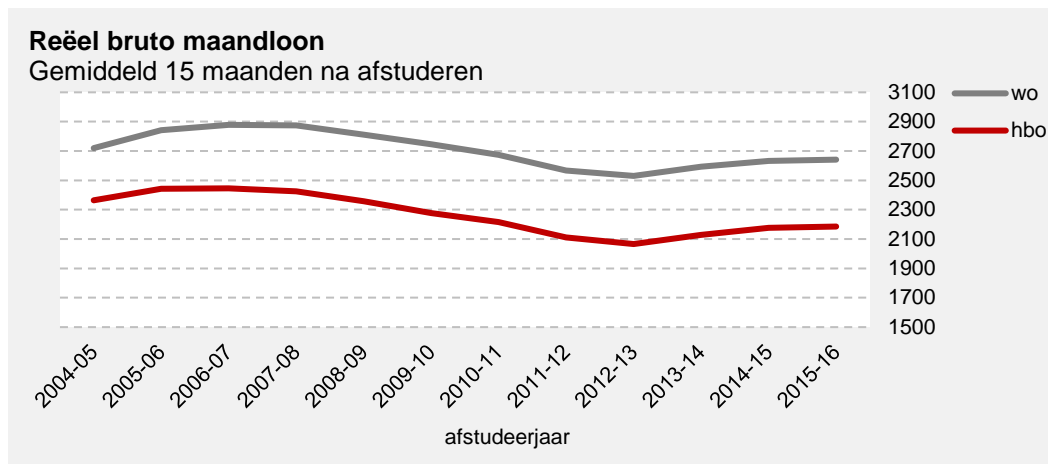
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

2.2 Salaris

De stijging in het startsalaris die vorige jaren zichtbaar was, lijkt dit jaar wat af te vlakken. Een positieve uitzondering is het startsalaris van afgestudeerden aan medische hbo-opleidingen.

De crisis zorgde voor een lange periode van dalende startsalarissen⁵ voor afgestudeerden in het hoger onderwijs (zie Figuur 2.4).⁶ Het afstudeercohort 2013-2014 maakte een einde aan die negatieve ontwikkeling. Na twee achtereenvolgende jaren van groei is het gemiddelde startsalaris van het meest recente cohort min of meer constant gebleven. Afgestudeerde wo'ers verdienen gemiddeld € 450 meer dan afgestudeerde hbo'ers.

Figuur 2.4 De stijging in het maandsalaris van afgestudeerde hbo'ers en wo'ers vlak wat af

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

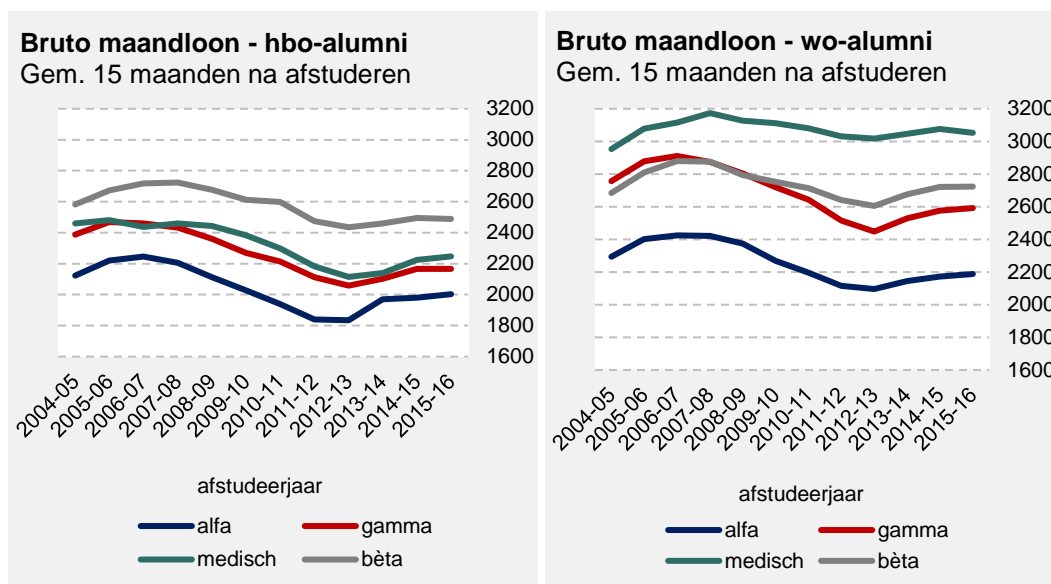
De geconstateerde afvlakking van het startsalaris geldt voor vrijwel alle typen opleidingen, zie Figuur 2.5. Het startsalaris van afgestudeerden in een medische hbo-opleiding is het afgelopen jaar het hardst gestegen en komt nu iets boven dat van hbo-afgestudeerden aan gamma-opleidingen uit.

De resultaten voor wo-afgestudeerden laten juist het tegenovergestelde zien: daar zijn afgestudeerden aan medische opleidingen juist het meest achteruitgegaan in het startsalaris. Het gemiddelde startsalaris van hen ligt echter nog altijd ruim boven dat van wo-afgestudeerden uit andere richtingen. De personeelstekorten in de technische sector hebben er voornamelijk niet voor gezorgd dat het startsalaris van wo-afgestudeerden aan bèta-opleidingen uit 2015-2016 is gestegen.

⁵ Het 'startsalaris' verwijst naar het bruto maandsalaris exclusief vakantiegeld en eenmalige beloningen gemiddeld 15 maanden na afstuderen.

⁶ Enkel hbo- en wo-alumni die in september in het tweede jaar na afstuderen inkomsten uit loondienst in Nederland hebben zijn meegenomen in de berekeningen van het gemiddelde maand- en uurloon.

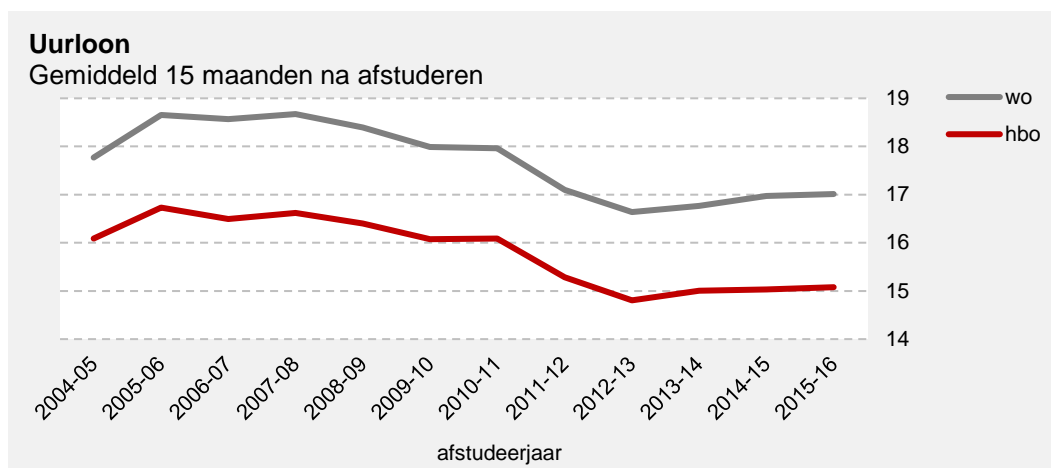
Figuur 2.5 Het maandsalaris van afgestudeerden aan medische hbo-opleidingen stijgt door

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

De ontwikkeling van het uurloon lijkt op de ontwikkeling van het gemiddelde maandloon, zie Figuur 2.6. De afgelopen jaren leek ook het uurloon iets aan te trekken, maar de meest recente cijfers laten zien dat de gemiddelde uurlonen stabiel blijven. Voor afgestudeerde hbo’ers betekent dat een gemiddeld uurloon van ongeveer € 15 en voor afgestudeerde wo’ers een gemiddeld uurloon van ongeveer € 17. Hbo-alumni staan voor gemiddeld 33,5 uur per week op de loonlijst, waar afgestudeerde wo’ers gemiddeld 35,5 uur per week werken. Dit is ten opzichte van het vorige afstudeercohort onveranderd gebleven.

Figuur 2.6 Het uurloon blijft stabiel

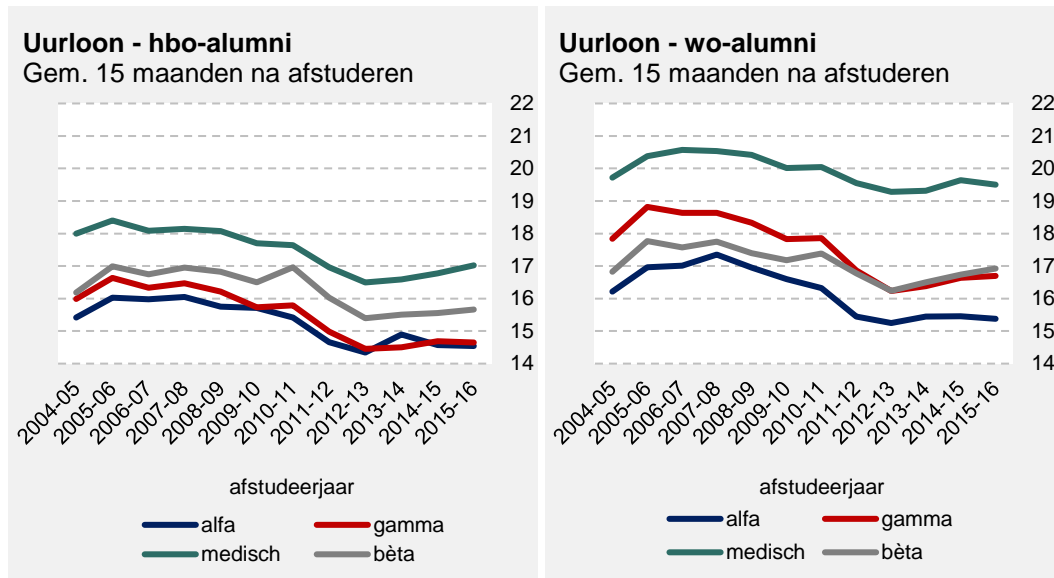

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Ook in termen van uurloon laten afgestudeerden aan medische hbo-opleidingen de meest positieve ontwikkeling zien (zie Figuur 2.7). De uurlonen van andere hbo-afgestudeerden zijn gelijk aan de uurlonen van het vorige afstudeercohort.

Afgestudeerden aan medische wo-opleidingen hebben te maken met een lichte daling van het gemiddelde uurloon, evenals afgestudeerden aan alfa-opleidingen in het wo. Het uurloon van bèta-opgeleide wo-starters is voor het derde jaar op rij gestegen.

Figuur 2.7 Het uurloon van afgestudeerden aan medische hbo-opleidingen en technische wo-opgeleiden stijgt in de laatste jaren het hardst

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

2.3 Duur tot een substantiële baan

Wo- en hbo-alumni hebben sneller een baan van substantiële omvang en salaris. Afgestudeerde hbo'ers aan alfa- en gamma-opleidingen vertonen de meest positieve ontwikkeling.

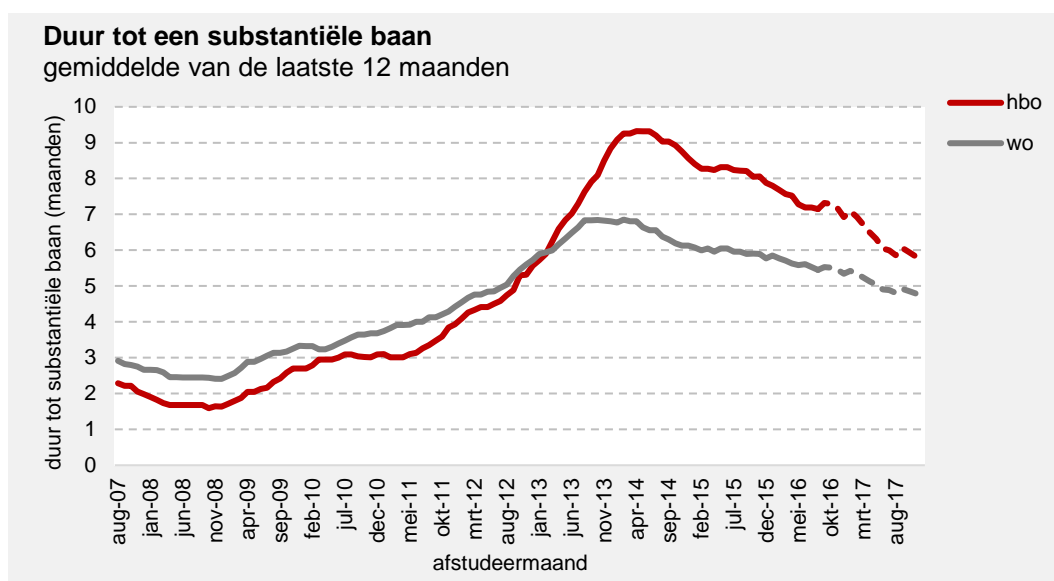
Afgestudeerde hbo'ers hebben zwaarder te lijden gehad onder de crisis dan afgestudeerde wo'ers. Gedurende de laagconjunctuur liep de duur tot een substantiële baan⁷ voor hbo-alumni op tot negen maanden.⁸ Inmiddels is de situatie voor hen alweer een stuk gunstiger. De gemiddelde hbo'er doet er ongeveer zes maanden over om een substantiële baan te vinden (Figuur 2.8). Voor afgestudeerde wo'ers was de duur tot een substantiële baan op het dieptepunt ongeveer zeven maanden. De tijd tussen afstuderen en het vinden van een substantiële baan is voor hen gedaald naar iets meer dan vijf maanden.

De verwachting is dat de duur tot een substantiële baan voor het komende afstudeercohort verder afneemt, voor zowel wo- als hbo-afgestudeerden (zie stippellijn in Figuur 2.8). De verwachting is gebaseerd op de verhouding tussen het aantal vacatures en de werkloosheid.

⁷ Een substantiële baan is gedefinieerd als (1) een baan in loondienst in Nederland die (2) niet bestaat uit oproepwerk, uitzendwerk of stage, van (3) minimaal 0,6 fte en (4) minimaal een salaris van 140 procent en 150 procent het wettelijk minimumloon voor respectievelijk hbo-alumni en wo-alumni. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden aan het begin van de analyseperiode (2007/08) een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden. Zie bijlage A.2 voor een toelichting.

⁸ Bij het bepalen van de duur per maand van afstudeerders is gebruikgemaakt van een voortschrijdend gemiddelde, zodat seizoenkenmerken geen invloed hebben op verschillen tussen afstudeermaanden.

Figuur 2.8 De duur tot een substantiële baan neemt met name voor hbo-opleiden snel af

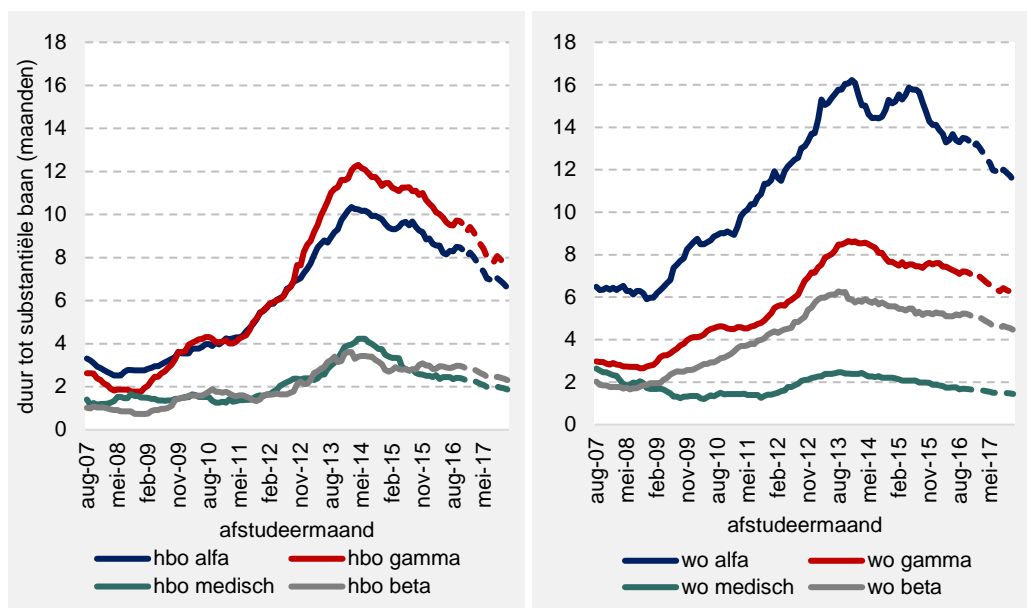

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Dat afgestudeerde hbo'ers sneller een substantiële baan hebben heeft met name te maken met de inhaalslag van afgestudeerden aan alfa- en gamma-opleidingen (zie Figuur 2.9). Zij hadden flink te lijden onder de crisis, maar voor hen is de duur tot een substantiële baan de afgelopen jaren ook relatief snel gedaald. De duur tot een substantiële baan ligt voor hen echter nog een stuk hoger dan voor hbo-afgestudeerden van medische en bèta-opleidingen.

Binnen het wo zijn het ook voornamelijk de afgestudeerden aan alfa-opleidingen die de afgelopen jaren sneller een substantiële baan vinden, al daalt de duur tot een substantiële baan ook voor wo-alumni van andere type opleidingen. De afgestudeerden aan medische wo-opleidingen hebben nog altijd het snelst een substantiële baan. Zo doet de gemiddelde medische wo-alumnus er minder dan twee maanden over om een substantiële baan van meer dan drie dagen per week te vinden.

Figuur 2.9 Alumni van alle type opleidingen vinden gemiddeld sneller een substantiële baan

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

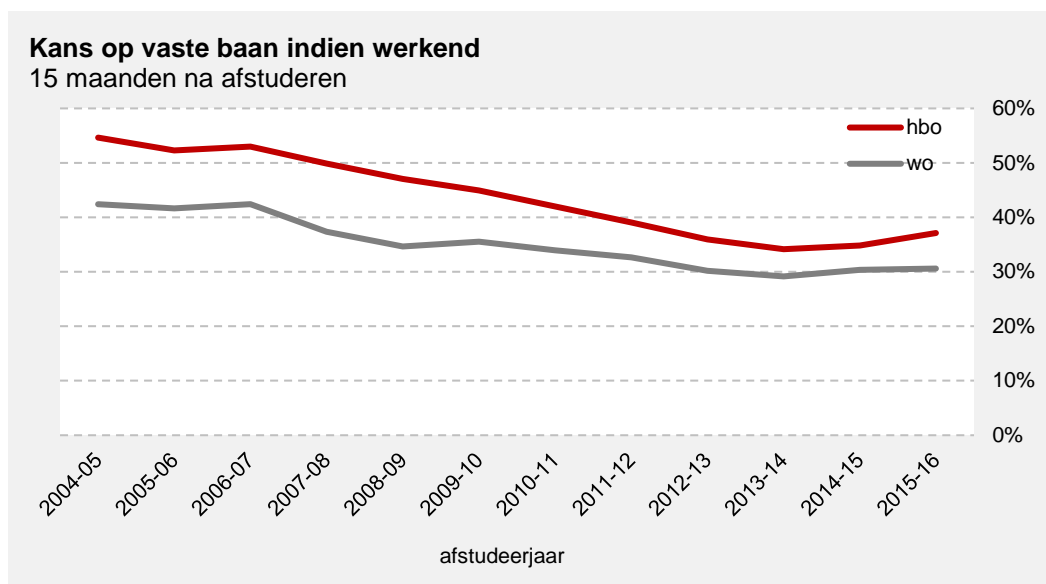
2.4 Baanzekerheid

De kans op een vast dienstverband is na jaren van daling weer gestegen. De stijging geldt met name voor hbo-afgestudeerden aan medische en alfa-opleidingen.

Het dieptepunt in de kans op een vast dienstverband 15 maanden na afstuderen lijkt achter de rug. Met name voor hbo'ers zijn de kansen gekeerd (zie Figuur 2.10). Het afstudeercohort 2013-2014 had nog 34 procent kans op een vast dienstverband, onder het meeste recente cohort 2015-2016 is die kans 37 procent.⁹ Afgestudeerde hbo'ers hebben vaker een vast dienstverband dan wo-alumni. Voor wo'ers nam de kans op een contract voor onbepaalde tijd in dezelfde periode toe van 29 procent naar 31 procent. De komende jaren moeten uitwijzen of de kans op een vast dienstverband weer terug kan keren naar het niveau van voor de crisis. Flexibele arbeid heeft flink aan terrein gewonnen en lijkt niet meer weg te denken uit de Nederlandse economie.

⁹ De resultaten zijn afkomstig uit een probitschatting, waarbij is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment (zie bijlage A). Enkel hbo- en wo-alumni die in september in het tweede jaar na afstuderen inkomsten uit loondienst in Nederland hebben zijn meegenomen in de schatting.

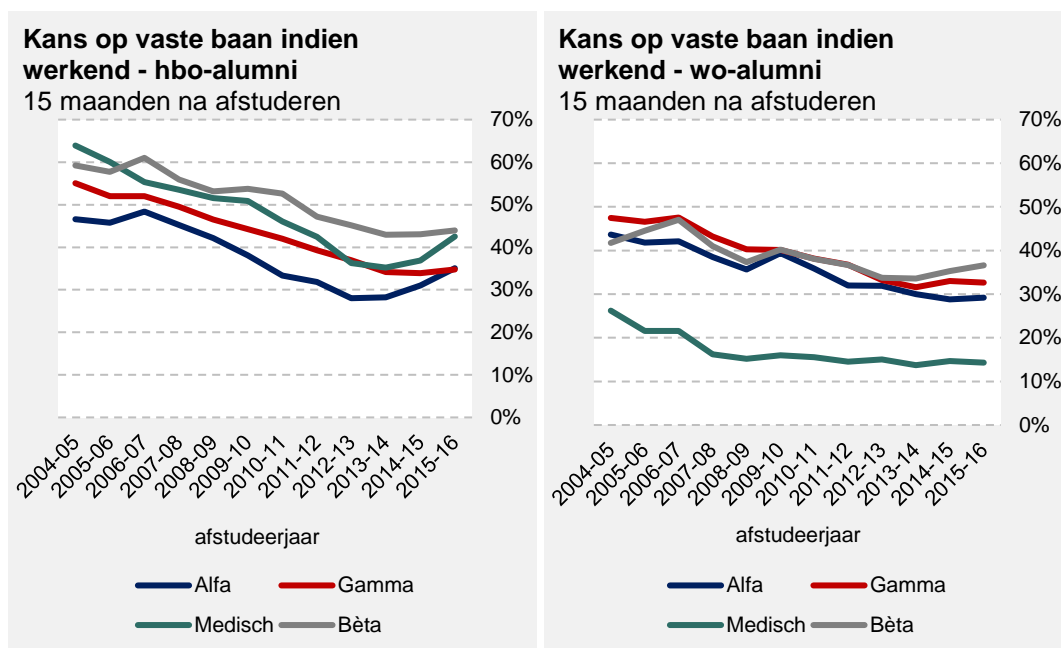
Figuur 2.10 Afgestudeerde hbo'ers hebben weer vaker een vast contract

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 2.11 toont een grote stijging in de kans op een vast dienstverband voor afgestudeerde hbo'ers aan medische en alfa-opleidingen. Het maakt dat medische opleidingen samen met bèta-opleidingen de beste kansen bieden op een contract voor onbepaalde tijd vroeg in de loopbaan. Afgestudeerden aan alfa-opleidingen hebben niet langer het meest ongunstige perspectief in termen van kansen op een vast dienstverband. In het wo is alleen bij bèta-opleidingen een significante stijging te zien in de kans op een vast dienstverband als gekeken wordt naar de afgelopen twee jaren. Bijna 37 procent van hen had 15 maanden na afstuderen een vast dienstverband.

Figuur 2.11 Voor afgestudeerde hbo'ers aan medische en alfa-opleidingen is het aandeel vaste contracten fors verbeterd

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

3 Verschillen tussen opleidingen

Alumni van tweedegraads lerarenopleidingen behoren structureel tot de best verdienende hbo'ers, hebben snel een substantiële baan en een vast contract. Afgestudeerde genees- en tandheelkundigen verdienen zowel 15 maanden als tien jaar na afstuderen het meest, maar wel vaak in een tijdelijk dienstverband.

Dit hoofdstuk beschrijft de invloed van de gekozen opleiding op de arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-afgestudeerden. Aan bod komen het startsalaris en het salaris tien jaar na afstuderen, de duur tot de eerste omvangrijke baan en de kans op een vast contract.

3.1 Salaris

Ongeveer 97 procent van de werkzame afgestudeerden start als werknemer, de overige 3 procent begint voor zichzelf. Tien jaar na afstuderen is het aandeel zelfstandigen weliswaar gegroeid, maar nog steeds werkt meer dan 85 procent van de afgestudeerden in loondienst. Dit hoofdstuk richt zich dan ook voornamelijk op de afgestudeerden die hun inkomsten uit loondienst vergaren.¹⁰ De volgende analyses zijn uitgevoerd: een loglineaire schatting van opleidingseffecten op het maandloon van starters voor de cohorten 2006-07 en 2015-16 en een loglineaire schatting van opleidings-effecten op het maandloon tien jaar na afstuderen voor het cohort 2006-07. De analyses corrigeren voor (observeerbare) verschillen in de samenstelling van alumni, het aantal werkuren per week en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd. Het gevolg is dat de verschillen tussen opleidingen niet meer aan die kenmerken kunnen worden toegeschreven.

Het aandeel zelfstandigen is relatief klein, maar ongelijk verdeeld over studies. Zo werken startende tandheelkundigen of verloskundigen vaker als zelfstandige dan in loondienst en zijn er enkele studies die nauwelijks zelfstandigen voortbrengen. Dit hoofdstuk presenteert ook de jaarinkomsten uit zelfstandigheid en geeft daarmee ook voor die studies een compleet beeld van de verdiensten na afstuderen.

Inkomsten uit loondienst

Figuur 3.1 tot en met Figuur 3.4 presenteren de opleidingseffecten op het bruto maandloon. Met betrekking tot hbo-alumni vallen de volgende resultaten op:

- De hbo-starters met een opleiding in de richting Onderwijs, Zorg of Techniek worden over het algemeen het best betaald (zie Figuur 3.1). De starters met een taal- of communicatieopleiding verdienen gemiddeld het minst. De overige opleidingsrichtingen hebben zowel opleidingen die relatief goed verdienen als opleidingen die een relatief lage beloning kennen;
- Verloskunde is (nog steeds) de opleiding waarmee hbo-starters veruit het meest verdienen;
- Hbo-starters die de kunstacademie of de opleiding toerisme hebben gedaan behoren tot de slechtst betaalde hbo-alumni;

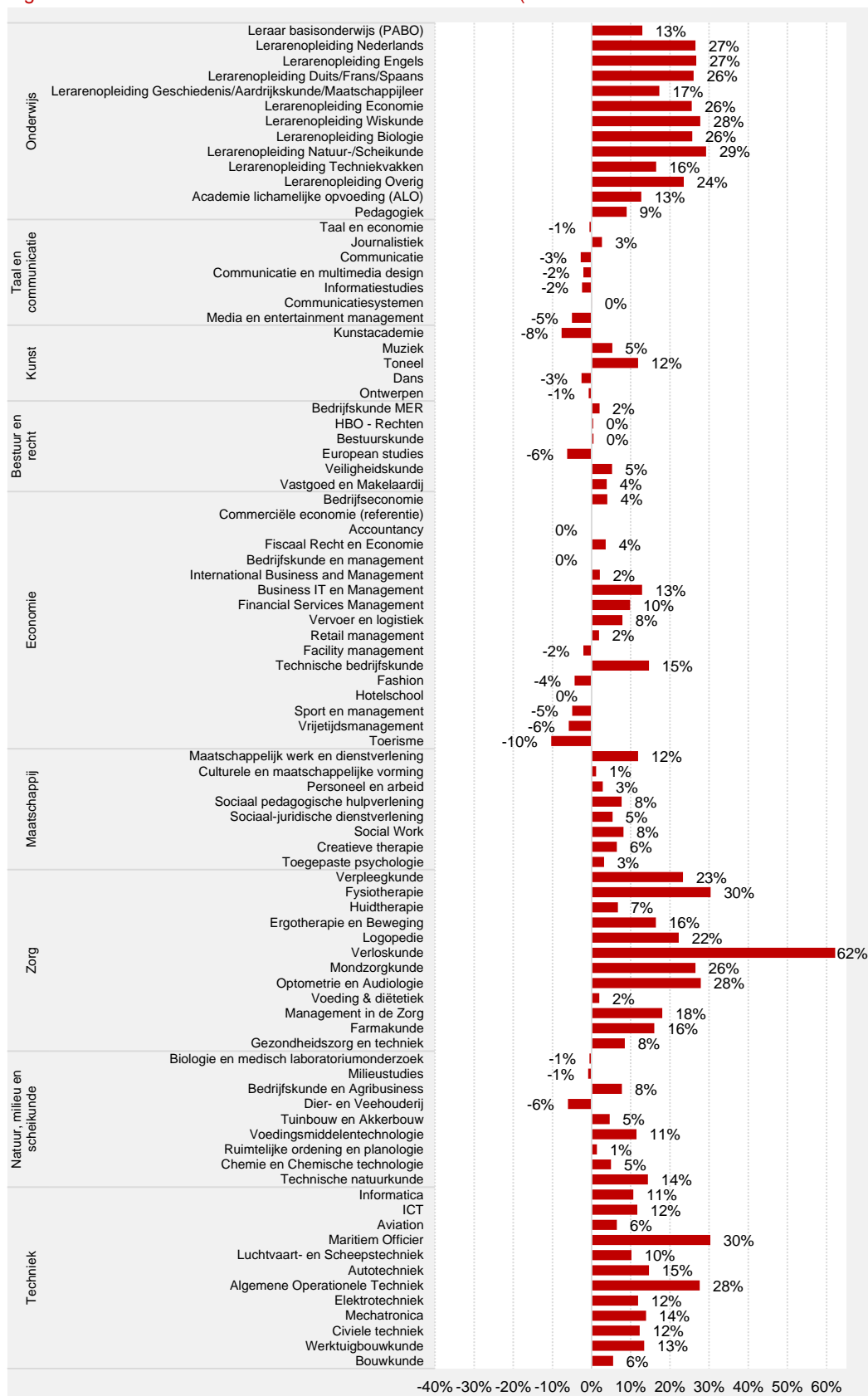
¹⁰ Dit is inclusief de afgestudeerden die als directeur-grotaandeelhouder (DGA) in loondienst zijn van hun eigen vennootschap.

- Ten opzichte van het cohort 14/15 doen starters van kunstopleidingen het beter. Zo hebben afgestudeerden van toneelopleidingen nu een gemiddeld salaris en is de relatief zwakke positie van afgestudeerde dansers verbeterd. Natuurlijk betreft dit alleen de afgestudeerden die in loondienst werken, terwijl afgestudeerde kunstenaars juist relatief vaak voor zichzelf beginnen. De verdiensten van deze groep komen aan bod in de volgende paragraaf;
- Tien jaar na afstuderen leveren de meeste hbo-studies in ten opzichte van de referentiestudie Commerciële economie (zie Figuur 3.2). Toch is de relatieve positie van het merendeel van de hbo-studies niet veel veranderd, op enkele uitzonderingen na. Zo neemt het salarisverschil tussen afgestudeerden met een pabo-diploma en afgestudeerden met een tweedegraads lesbevoegdheid flink toe. Ook fysiotherapeuten en huidtherapeuten zien hun relatief sterke positie verslechteren. Daarnaast levert een aantal maatschappijstudies relatief veel in;
- Afgestudeerde maritiem officieren verdienen tien jaar na afstuderen het meest, afgestudeerde dansers het minst;
- Alumni met een tweedegraads lesbevoegdheid behoren stevast tot de best verdienende hbo'ers. Tien jaar na afstuderen is hun relatief sterke positie zelfs nog verbeterd.

Met betrekking tot wo-alumni vallen onder andere de volgende resultaten op:

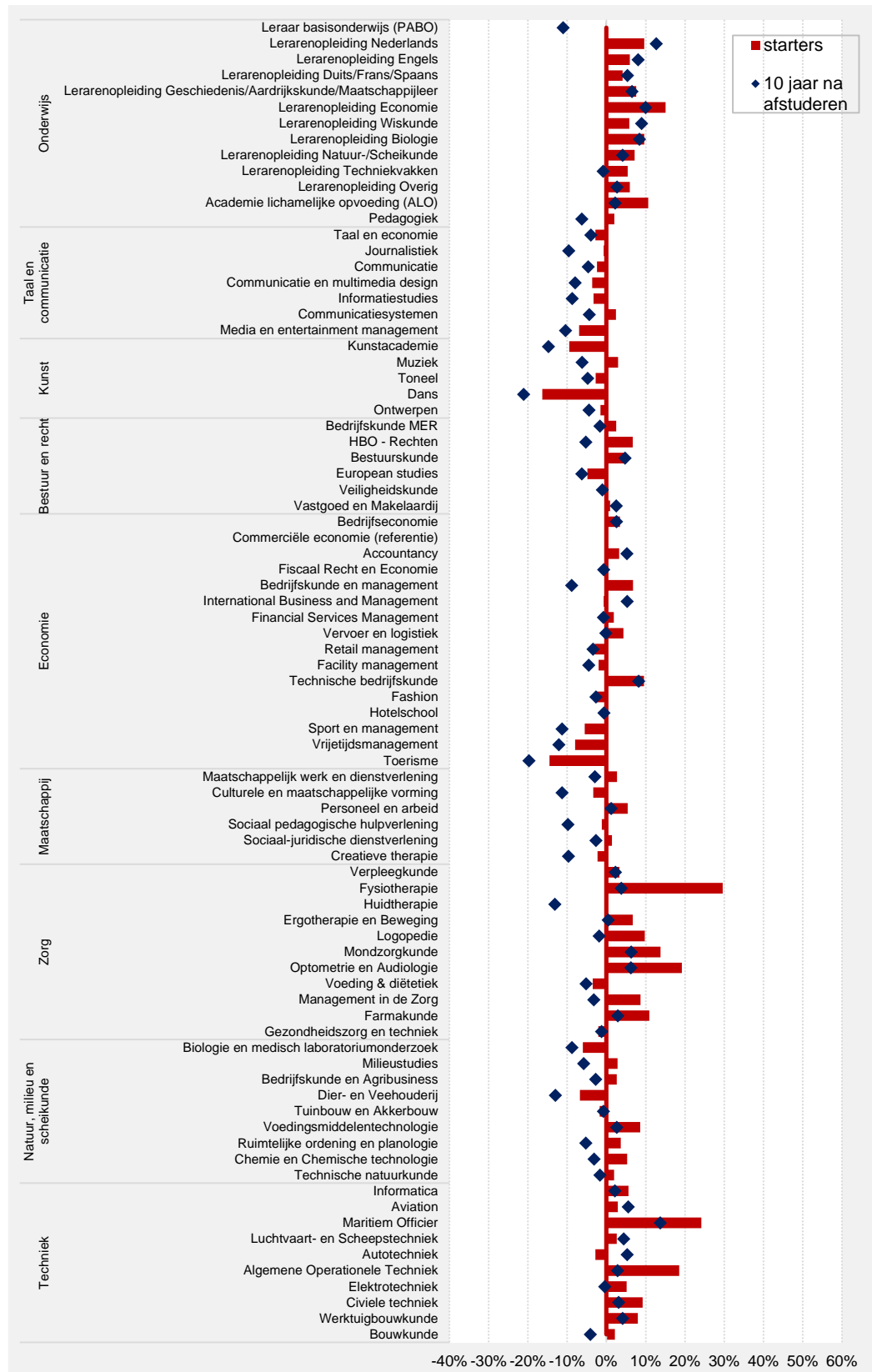
- De wo-starters uit 15/16 vanuit de studierichtingen Onderwijs, Zorg, Economie, Exact & IT en Techniek behoren over het algemeen tot de best betaalde starters (zie Figuur 3.3). Overige alfa-alumni verdienen het minst, terwijl afgestudeerden met een opleiding in de richting Bestuur & recht, Maatschappij & psychologie en Natuur, milieu en scheikunde een gemiddeld salaris hebben;
- Ook in het wo zijn er soms grote verschillen binnen opleidingsrichtingen. Zo behoren afgestudeerden Finance en Econometrie tot de best betaalde wo-starters, terwijl andere economische opleidingen zoals Marketing en HRM juist een relatief laag salaris kennen. De zorgopleidingen Genees-, Dier- en Tandheelkunde behoren tot de best betaalde wo-studies, terwijl afgestudeerden Gezondheids-, Biomedische of Bewegingswetenschappen 'slechts' een gemiddeld startsalaries kennen;
- Genees- en met name tandheelkundigen zijn de best betaalde wo-alumni. Als starters zijn het met name de tandheelkundigen die veel verdienen (zie Figuur 3.2), terwijl de afgestudeerde geneeskundigen tien jaar na afstuderen niet meer voor hen onderdoen (zie Figuur 3.4). Ook hier past de kanttekening dat de salarissen van tandheelkundigen die in loondienst werken (al dan niet bij hun eigen BV) geen compleet beeld geven. Later in dit hoofdstuk worden de gemiddelde jaarinkomsten uit zelfstandigheid besproken;
- Tien jaar na afstuderen valt op dat de meeste studies hebben ingeleverd ten opzichte van de referentiestudie Rechtsgeleerdheid. Dat geldt minder voor economische studies. Overige rechtenstudies leveren wel in ten opzichte van Rechtsgeleerdheid, maar verdienen veelal nog steeds meer;
- De relatieve positie van de meeste wo-studies is tien jaar na afstuderen niet veel veranderd, op een paar verschuivingen na (zie Figuur 3.4). De relatief slechte positie van wo-alumni met een opleiding in de richting Kunst, geschiedenis of filosofie is na tien jaar verder verslechterd. Zo hebben de afgestudeerde archeologen, theologen en afgestudeerden van mediastudies met afstand het laagste maandloon;
- Ten opzichte van hun voorgangers uit 06/07 hebben afgestudeerden uit 15/16 met een technische of exacte opleiding een relatief hoog startsalaries. Datzelfde geldt voor afgestudeerden van universitaire lerarenopleidingen.

Figuur 3.1 Salarisverschillen hbo-starters cohort 15/16 (% verschil t.o.v. Commerciële Economie)

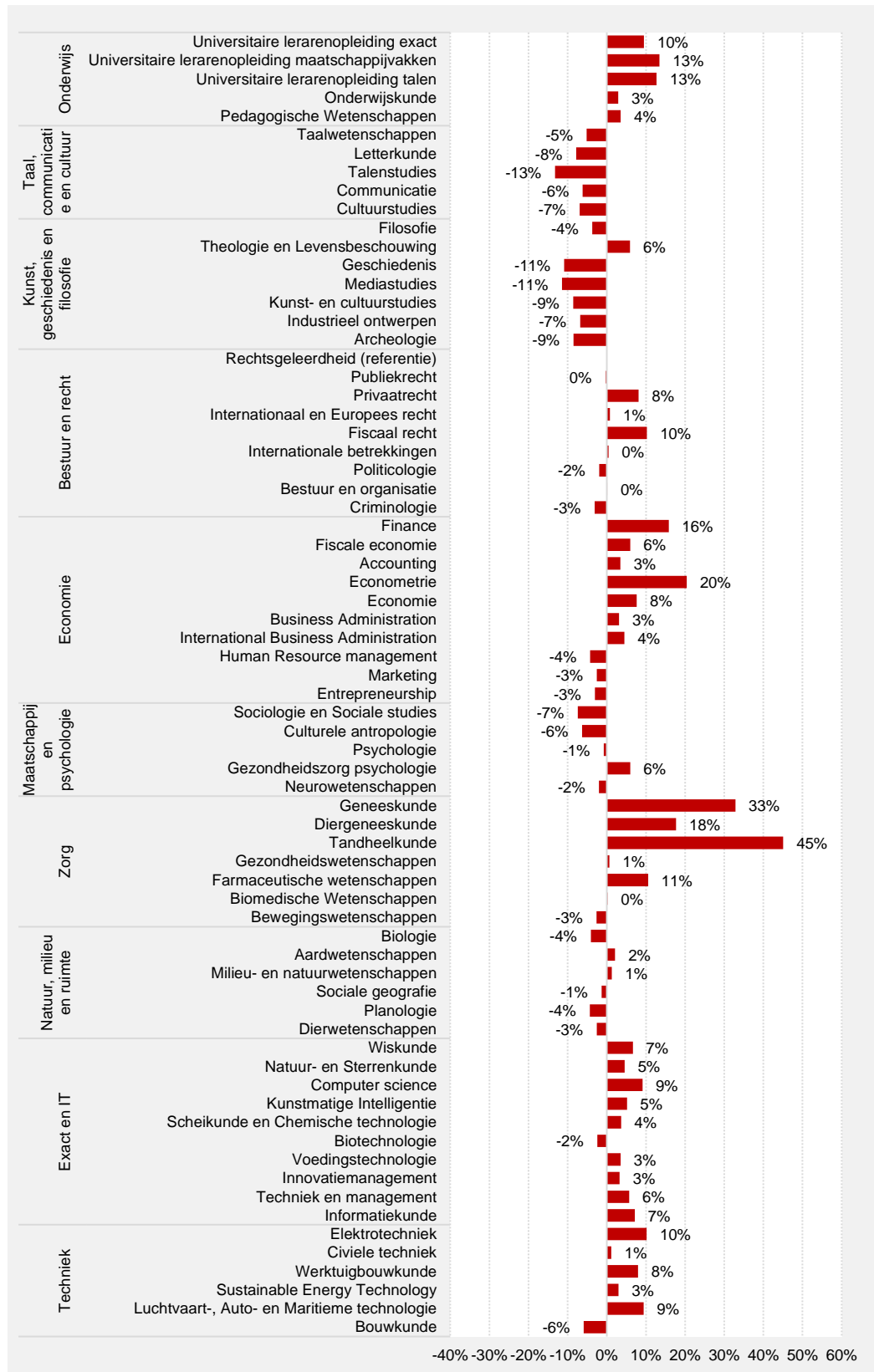
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 3.2 Salarisverschillen hbo-starters en hbo'ers 10 jaar na afstuderen, cohort 06/07 (% verschil t.o.v. Commerciële Economie)

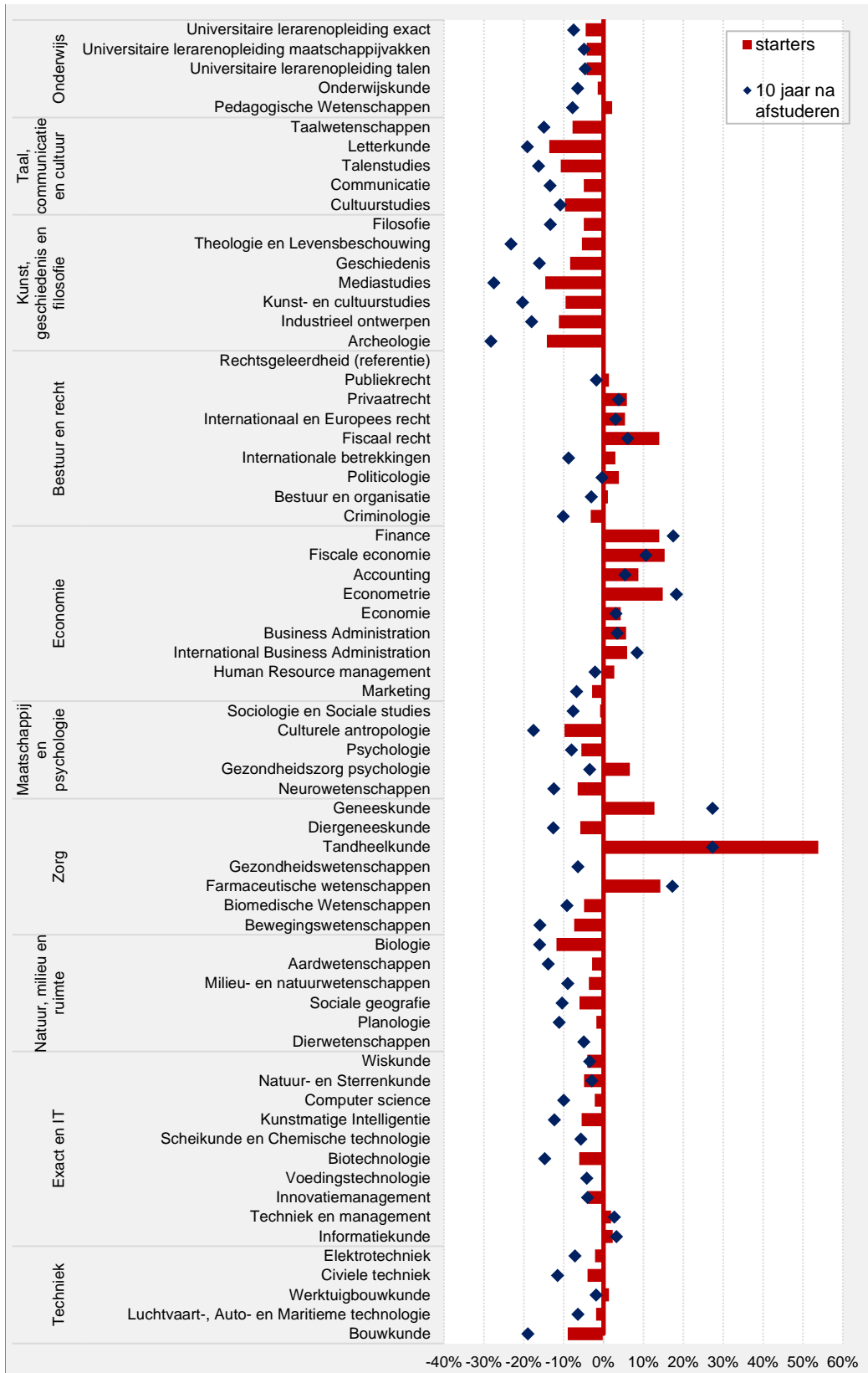
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 3.3 Salarisverschillen wo-starters cohort 15/16 (% verschil t.o.v. Rechtsgeleerdheid)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 3.4 Salarisverschillen wo-starters en wo'ers 10 jaar na afstuderen, cohort 06/07 (% verschil t.o.v. Rechtsgeleerdheid)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Inkomsten uit zelfstandigheid

Figuur 3.5 en Figuur 3.6 presenteren de gemiddelde jaarinkomsten uit werk in 2017¹¹ van zelfstandigen voor studies waarvan tien jaar na afstuderen minstens 25 procent als zelfstandige werkt.¹² De belangrijkste bevindingen voor hbo-alumni zijn als volgt:

- Zelfstandigen met een kunstopleiding, een opleiding Creatieve therapie, Voeding & diëtik en Fashion verdienen het minst, zowel de recente starters als degenen die tien jaar geleden zijn afgestudeerd;
- Fysio- en huidtherapeuten die tien jaar geleden zijn afgestudeerd en nu in een eigen bedrijf werken verdienen relatief veel, maar dat geldt minder voor hun collega's die onlangs zijn afgestudeerd en in een eigen bedrijf werken;
- Zelfstandigen die tien jaar geleden zijn afgestudeerd verdienen veelal meer dan hun collega's die op dit moment pas een jaar aan de slag zijn in een eigen bedrijf. Dat geldt zeker voor afgestudeerden Communicatiesystemen en minder voor afgestudeerden Journalistiek, Creatieve therapie en Dans. Bij afgestudeerden in de agrarische hoek is het omgekeerde het geval. Daar verdienen de starters met een eigen bedrijf ongeveer evenveel (Tuinbouw en akkerbouw) of zelfs meer (Dier- en veehouderij) dan hun voorgangers die tien jaar geleden zijn afgestudeerd. Mogelijk ontplooiën de nieuwe afgestudeerden andersoortige activiteiten of maakt het in de agrarische sector voor de verdiensten niet veel uit hoe lang men in het vak zit.

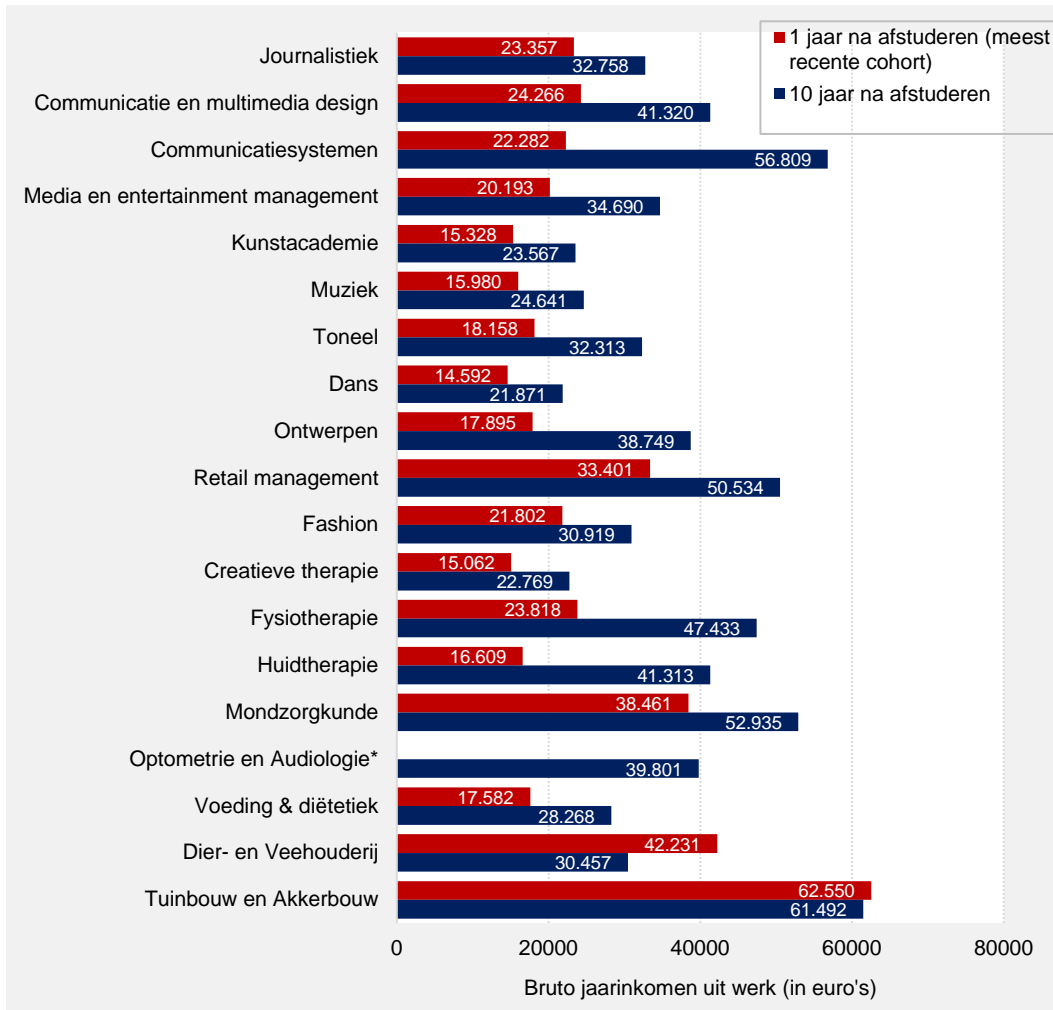
Bij wo-alumni vallen de volgende zaken op:

- Net zoals bij hun collega's in loondienst verdienen artsen en tandartsen met een eigen praktijk zowel één als tien jaar na afstuderen gemiddeld relatief veel. Afgestudeerden Tandheelkunde met een eigen bedrijf verdienen gemiddeld bijna een ton bruto per jaar. Dat is hoger dan het gemiddelde inkomen van alle andere wo-studies, zowel van de afgestudeerden met een eigen bedrijf als van hen die in loondienst werken (niet in figuren weergegeven);
- Onlangs afgestudeerde letterkundigen die voor zichzelf zijn begonnen verdienen minder dan zelfstandigen van andere wo-studies en ook minder dan hbo-afgestudeerden die voor zichzelf zijn begonnen;
- Recent afgestudeerden van Mediastudies die als ondernemer zijn begonnen verdienen nauwelijks minder dan hun ondernemende collega's die tien jaar geleden zijn afgestudeerd. Laatstgenoemden behoren dan ook tot de slechtst verdienende zelfstandigen met een wo-opleiding.

¹¹ De gegevens over zelfstandigen zijn beschikbaar tot en met 2016. Om de inkomsten in 2017 te bepalen zijn per opleidingscluster de inkomsten in 2016 gecorrigeerd met de stijgingen van de lonen tussen 2016 en 2017 van afgestudeerden die in loondienst werken.

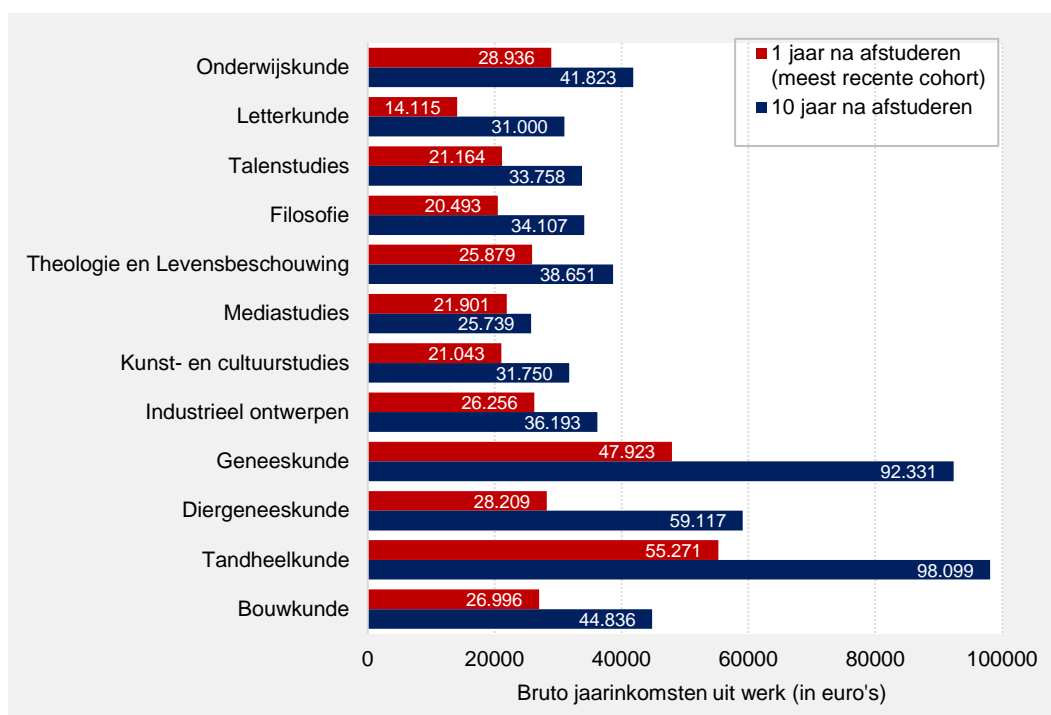
¹² De (totale) jaarinkomsten uit werk betreffen zowel de inkomsten uit zelfstandigheid als de eventuele inkomsten uit een baan in loondienst voor de zelfstandigen die een baan in loondienst en zelfstandigheid combineren.

Figuur 3.5 Gemiddelde bruto jaarinkomsten uit werk van zelfstandigen in 2017, hbo-afgestudeerden

* Het aantal startende zelfstandigen bij optometrie en audiologie is lager dan 10 en niet meegenomen
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 3.6 Gemiddelde inkomsten uit werk van zelfstandigen in 2017, wo-afgestudeerden

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

3.2 Duur tot een substantiële baan

Naast het salaris vormt de duur tot de eerste substantiële baan een belangrijke indicatie van de waarde van een studie op de arbeidsmarkt.¹³ Dit hoofdstuk schat met een duurmodel de effecten van opleidingen op de duur tot een substantiële baan, gecorrigeerd voor zowel persoonlijke kenmerken als instellingseffecten.¹⁴

Figuur 3.7 en Figuur 3.8 presenteren per opleiding de mediane duur tot een substantiële baan. Hierbij betekent een negatief effect in de figuur dat het minder lang duurt om een substantiële baan te vinden, dit is dan ook een gunstig effect op de arbeidsmarktpositie. De belangrijkste conclusies op basis van de schattingsresultaten zijn als volgt:

- Alumni van tweedegraads lerarenopleidingen en bèta-opleidingen in het hbo kennen (net als vorig jaar) gemiddeld de kortste duur tot een substantiële baan. Dat geldt in iets mindere mate voor Aviation en Bouwkunde. De optometrist/audioloog heeft gemiddeld het snelst een baan van substantiële omvang en salaris;
- Afgestudeerden van kunstopleidingen hebben de langste duur tot een substantiële baan. Met name de afgestudeerde aan de Kunstacademie, Dans of Muziek doet er met gemiddeld meer

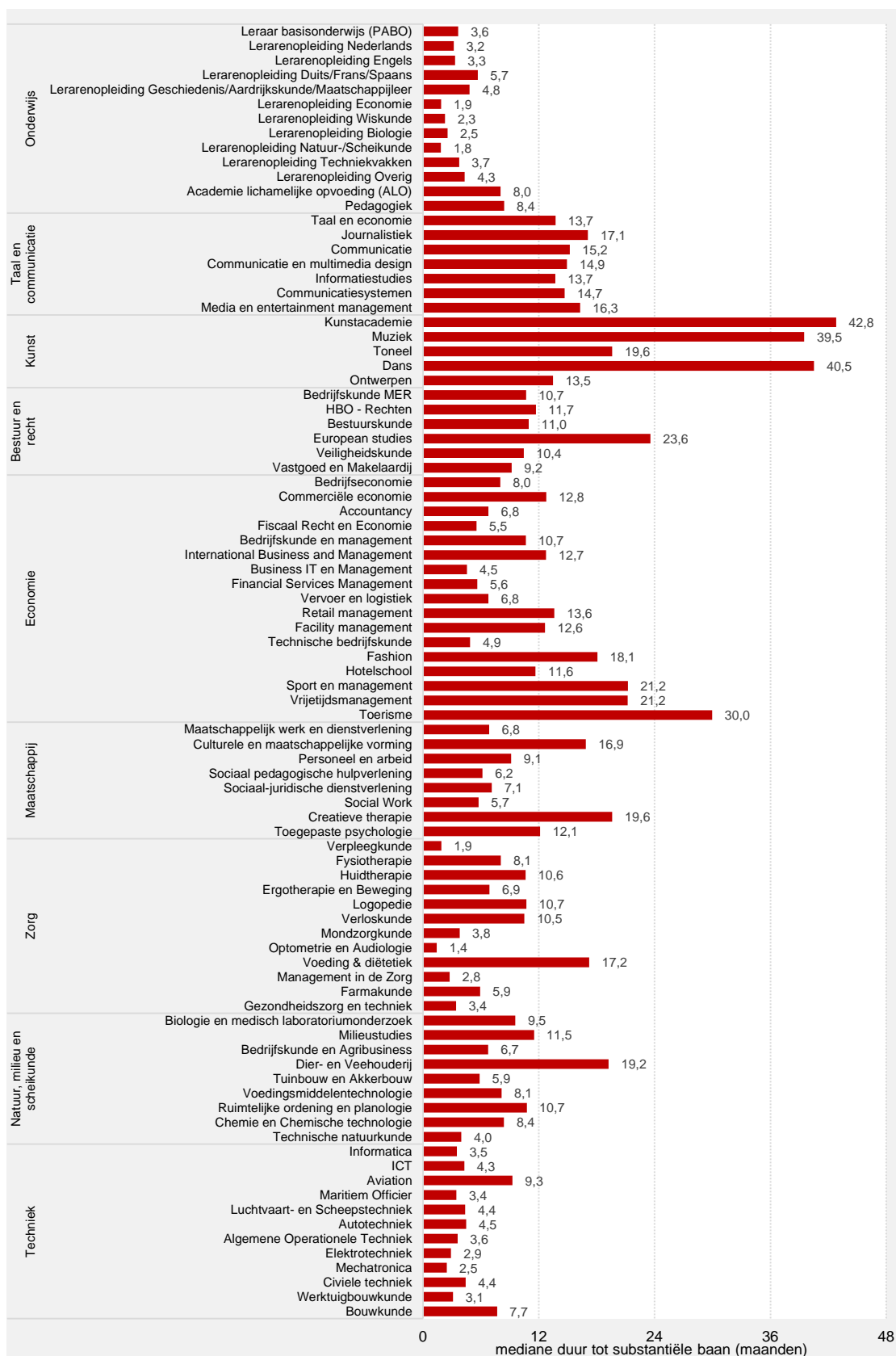
¹³ Een substantiële baan is gedefinieerd als een baan in loondienst in Nederland van minimaal drie dagen per week, exclusief uitzend- en oproepcontracten, en met een salaris van minimaal 140 procent (hbo-afgestudeerden) of 150 procent (wo-afgestudeerden) van het minimum uurloon. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden.

¹⁴ Meer specifiek betreft het een Weibull specificatie. De schattingen zijn afzonderlijk voor hbo-afgestudeerden en wo-afgestudeerden gedaan. Zie bijlage A voor een verdere toelichting.

dan drie jaar relatief lang over. Ook voor afgestudeerden Toerisme en European studies duurt het lang voordat ze een baan hebben van substantiële omvang en salaris;

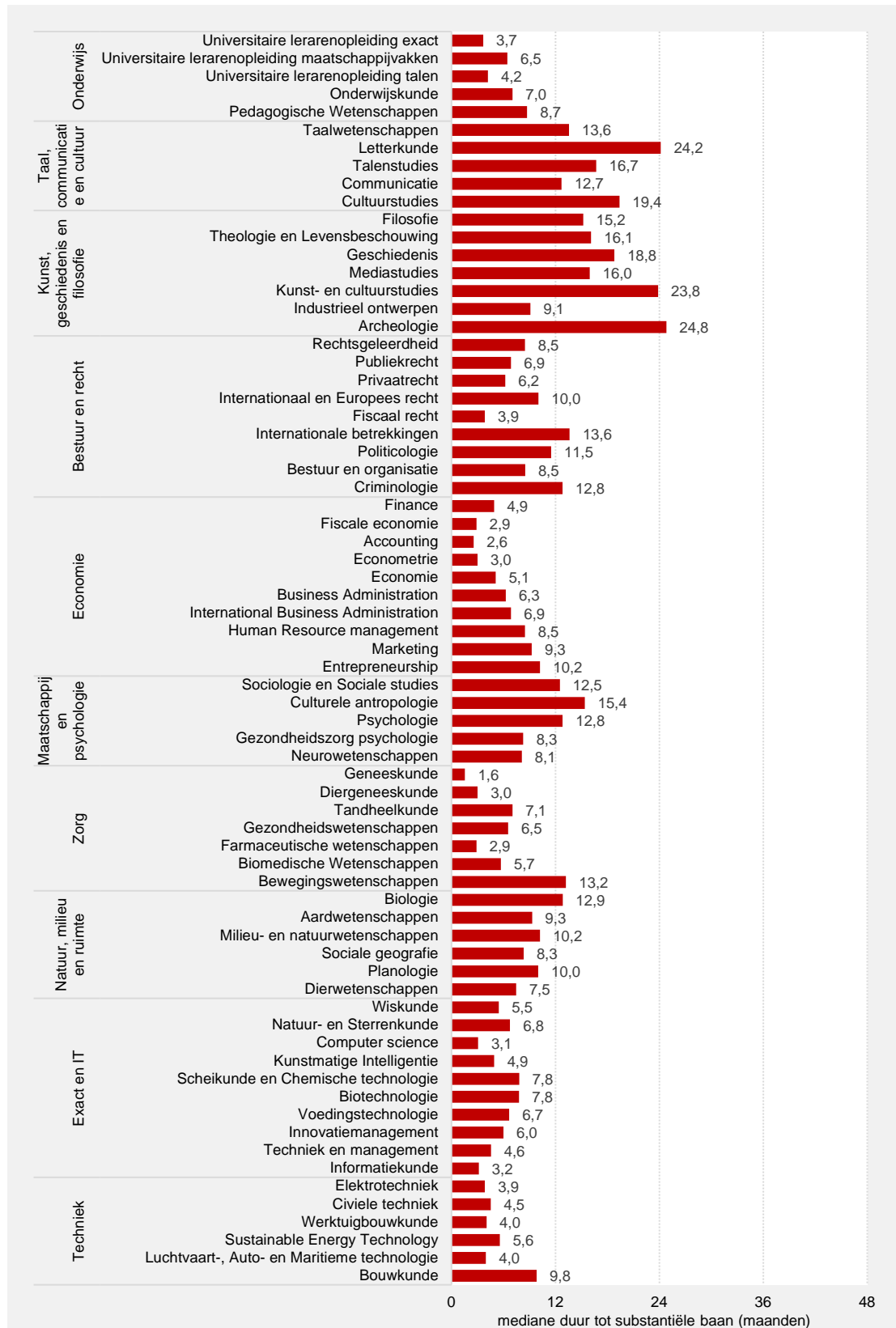
- Binnen het wo geldt een over het algemeen relatief korte duur tot een substantiële baan voor afgestudeerden van universitaire lerarenopleidingen, (meer kwantitatieve) economische opleidingen, medische opleidingen en opleidingen in de hoek van exact, IT en techniek. Met uitzondering van onderwijsopleidingen duurt het voor wo-alumni van alfa-opleidingen relatief lang voordat zij een substantiële baan hebben;
- Afgestudeerden Geneeskunde hebben de kortste duur tot een substantiële baan, op de voet gevolgd door alumni Accountancy en Farmaceutische wetenschappen. Afgestudeerden Letterkunde, Archeologie en Kunst- en cultuurstudies doen er met ongeveer twee jaar het langst over.

Figuur 3.7 Mediane duur tot een substantiële baan per gevolgde opleiding, hbo'ers cohort 15/16

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 3.8 Mediane duur tot een substantiële baan per gevolgde opleiding, wo'ers cohort 15/16

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

3.3 Baanzekerheid

Een vast onderdeel in de Studie & Werk-reeks is baanzekerheid: in hoeverre hebben afgestudeerde hbo'ers en wo'ers kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen? Dit hoofdstuk vergelijkt de opleidingen op deze kans.

Figuur 3.9 en Figuur 3.10 presenteren voor respectievelijk hbo- en wo-studies de kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen.¹⁵ De kans op een vast contract is bepaald voor zowel het totaal aantal afgestudeerden als alleen voor hen met een baan in loondienst. De volgende resultaten vallen op:

- Van de werkzame hbo-afgestudeerden met een tweedegraads lesbevoegdheid heeft een relatief groot aandeel binnen 15 maanden een vast contract, namelijk gemiddeld tussen de 50 en 80 procent. Ook Management in de Zorg kent een groot aandeel afgestudeerden in vaste dienst. Voor deze opleidingen is dat echter minder bijzonder, omdat dit vaak werkenden met een tweede opleiding betreft;
- Verpleegkundigen hebben relatief vaak een vast contract, zeker in vergelijking met andere zorgopleidingen. Dat geldt in mindere mate voor afgestudeerden Accountancy;
- Hbo-afgestudeerden van kunst, taal- en communicatieopleidingen hebben het minst vaak een vast contract binnen 15 maanden na afstuderen;
- Wo-afgestudeerden van economische studies hebben relatief vaak een vast contract. Datzelfde geldt voor afgestudeerden van universitaire lerarenopleidingen. Afgestudeerde accountants hebben het vaakst een vast contract, op de voet gevolgd door fiscaal economen;
- Waar medische opleidingen goed scoren op het salaris en de duur tot de eerste omvangrijke baan, is hun arbeidsmarktpositie in termen van baanzekerheid relatief slecht. Van de afgestudeerde geneeskundigen met een baan in loondienst heeft niet meer dan 3 procent een vast contract binnen 15 maanden;
- Opleidingen in de richting van Maatschappij & psychologie bieden de minste baanzekerheid, met sociologen als uitzondering.

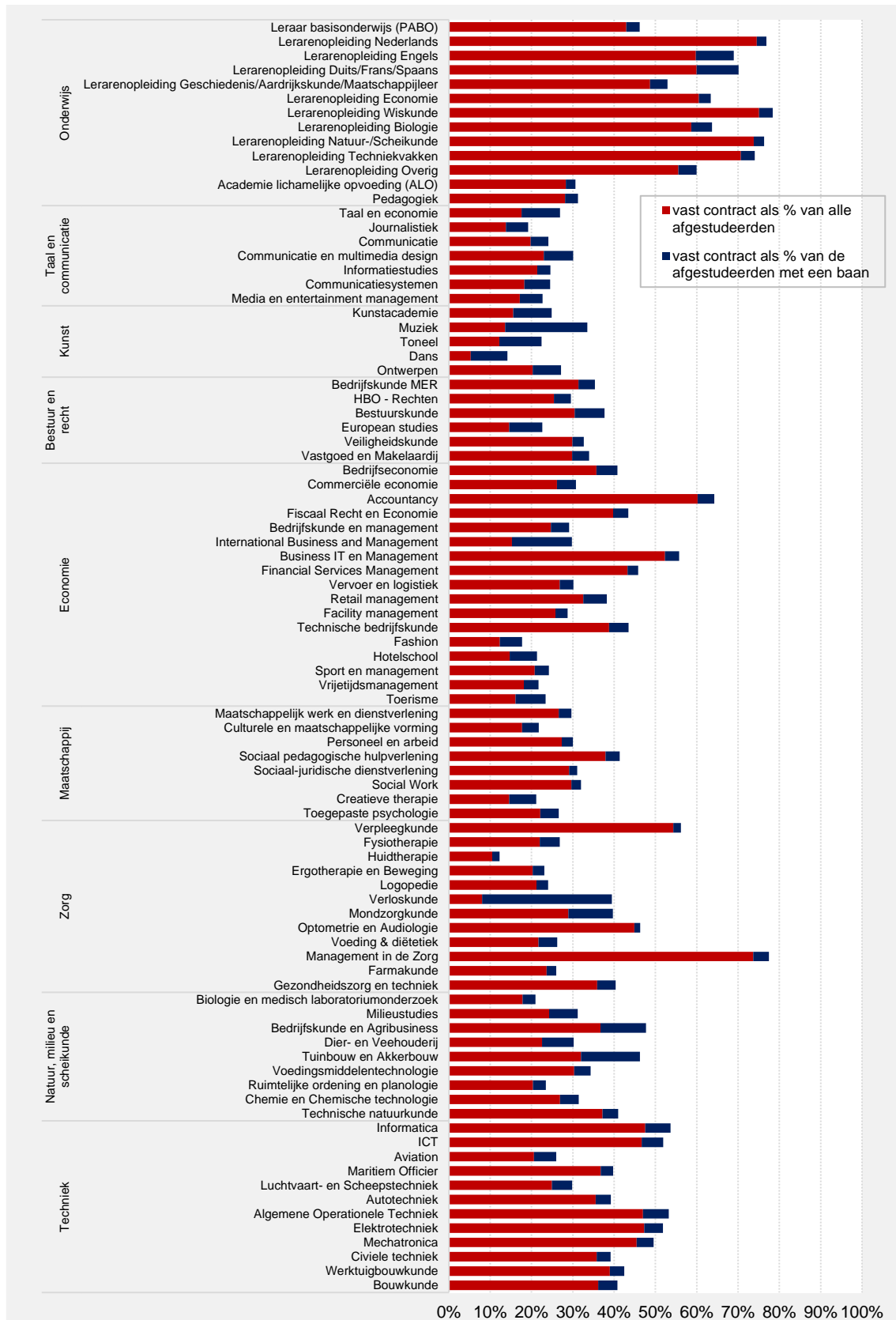
Bij de kans op een vast contract tien jaar na afstuderen (niet in figuren weergegeven) van afgestudeerden met een baan in loondienst vallen de volgende bevindingen op:

- Werkzame hbo-alumni met een onderwijsopleiding hebben ook op termijn het vaakst een vast contract, namelijk gemiddeld tussen de 80 en 90 procent. Dat percentage ligt ongeveer tien procentpunt lager bij het merendeel van de overige hbo-opleidingen, al hebben werkzame afgestudeerden van toneel- en dansopleidingen slechts rond de 50 procent kans op een vaste baan na tien jaar;
- Ten opzichte van andere hbo-zorgstudies biedt huidtherapie een lage baanzekerheid, zowel 15 maanden als tien jaar na afstuderen;
- Binnen het wo bieden onderwijsopleidingen, rechtenstudies, economische studies en opleidingen in de techniekrichting een relatief grote baanzekerheid tien jaar na afstuderen. Afgestudeerden Finance en Voedingstechnologie hebben met respectievelijk 93 en 92 procent de grootste kans op een vast contract tien jaar na afstuderen;

¹⁵ De resultaten zijn afkomstig uit een probitschatting, waarbij is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment (zie bijlage A). Daarmee wordt gecorrigeerd voor verschillen in de kans op een vaste baan die ontstaan doordat de tijd tussen afstuderen en het meten van de contractsoort niet voor alle afgestudeerden hetzelfde is.

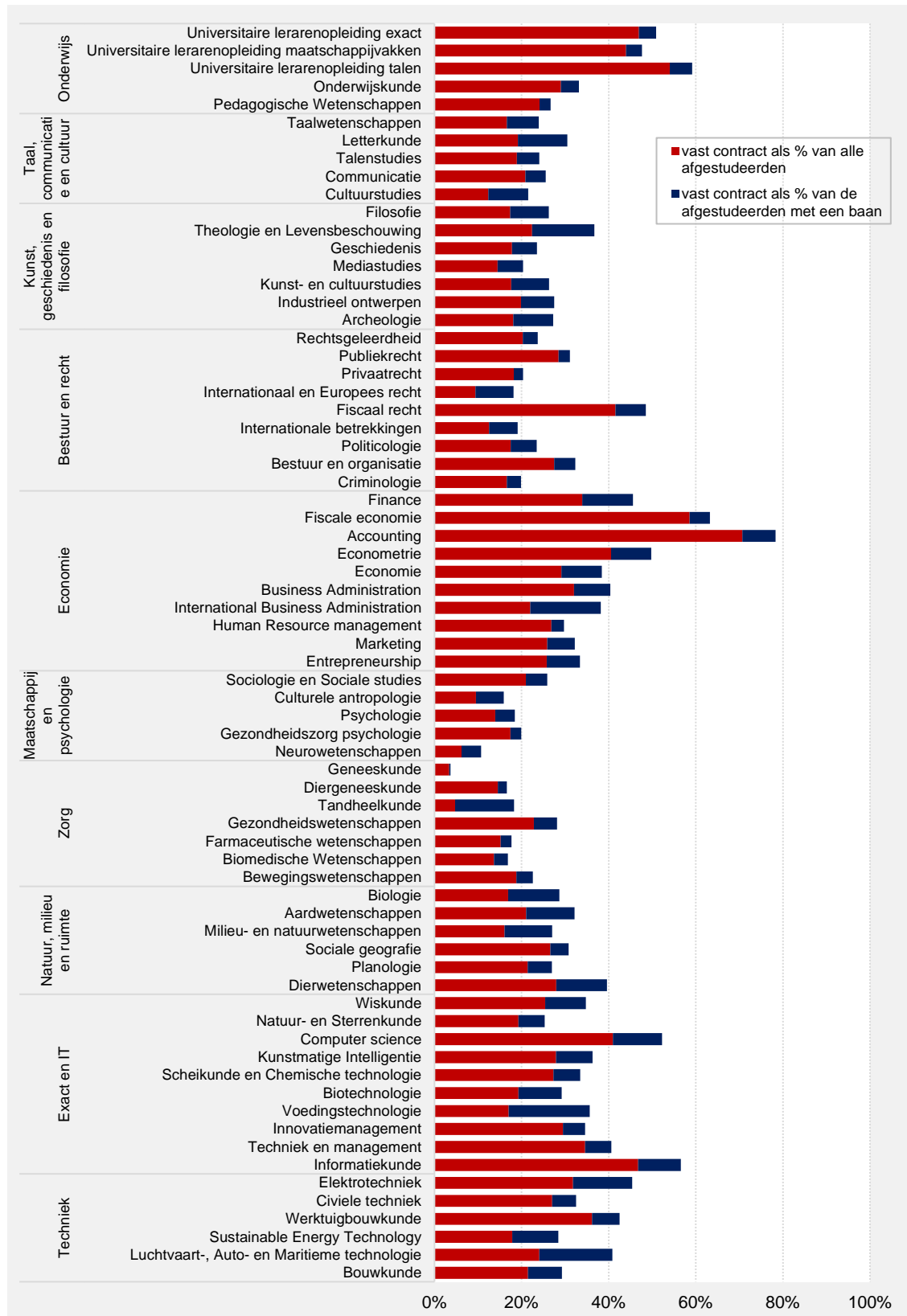
- De relatief lage baanzekerheid 15 maanden na afstuderen voor psychologie- en maatschappijopleidingen is minder zichtbaar op de lange termijn. Datzelfde geldt voor medische opleidingen;
- Archeologen en geneeskundigen hebben met respectievelijk 54 en 45 procent de laagste kans op een vast contract tien jaar na afstuderen.

Figuur 3.9 Baanzekerheid 15 maanden na afstuderen, hbo'ers cohort 15/16

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 3.10 Baanzekerheid 15 maanden na afstuderen, wo'ers cohort 15/16

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

4 Verschillen tussen instellingen

Ten opzichte van verschillen tussen opleidingen hebben hogescholen en universiteiten een beperkte, maar soms substantiële invloed op het salaris van afgestudeerden. De Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool van Amsterdam en de Hogeschool van Utrecht leveren over het algemeen de best verdienende hbo-alumni. Bij de wo-afgestudeerden zijn dat de Erasmus Universiteit Rotterdam en (tien jaar na afstuderen) de Universiteit van Amsterdam.

Dit hoofdstuk behandelt verschillen tussen instellingen. Per opleidingsrichting wordt gekeken of het voor de salarissen van afgestudeerden uitmaakt aan welke instelling de opleiding is gevolgd. De resultaten zijn afkomstig uit loglineaire schattingen op het salaris, gecorrigeerd voor zowel gelijkende opleidingen als kenmerken van afgestudeerden.¹⁶ Voor een goed begrip van de mogelijke oorzaken van verschillen tussen instellingen worden deze in de eerste paragraaf toegelicht.

4.1 Oorzaken van verschillen

Verschillen tussen instellingen kunnen meerdere oorzaken hebben. Ten eerste spelen regionale arbeidsmarkteffecten een rol. Afgestudeerden die in het noorden of oosten gaan werken zullen gemiddeld minder verdienen dan afgestudeerden die aan de slag gaan in de Randstad. Ten tweede kan er een verschil zitten in de populatie waarvoor nu niet gecorrigeerd wordt. Denk daarbij aan het ambitieniveau of de cognitieve en non-cognitieve capaciteiten van studenten. Ten derde ontstaan er verschillen doordat individuele opleidingen geclusterd zijn onder een ‘gelijke’ opleiding. Zo vallen de opleidingen Business economics en Economics beide onder de opleiding ‘Economie’, terwijl de opleidingen kunnen verschillen qua vakkenpakket en bijvoorbeeld het accent op theorievorming versus empirie. Ten slotte betreft het de kwaliteit van de instelling zelf. Instellingen met goede docenten, kwalitatief hoogwaardig lesmateriaal en ruime voorzieningen en faciliteiten leveren waarschijnlijk productievare afgestudeerden die een relatief goede arbeidsmarktpositie hebben.

4.2 Hogescholen

Tabel 4.1 en Tabel 4.2 presenteren per opleidingsrichting de invloed van hogescholen op het bruto maandloon van starters en het bruto maandloon tien jaar na afstuderen. Daaruit komen de volgende bevindingen:

- Ten opzichte van de verschillen tussen opleidingen hebben hogescholen slechts een geringe invloed op het salaris als starter en het salaris tien jaar na afstuderen;
- De verschillen in salarissen tussen hogescholen nemen tien jaar na afstuderen bij vrijwel alle opleidingsrichtingen toe. Afgestudeerden van onderwijsopleidingen vormen hierop een uitzondering, aangezien de verschillen daar tien jaar na afstuderen juist kleiner zijn;

¹⁶ De analyses zijn apart uitgevoerd per combinatie van soort hoger onderwijs (hbo/wo) en opleidingsrichting, zowel voor het bruto maandloon 15 maanden na afstuderen van het cohort 15/16 als voor het bruto maandloon tien jaar na afstuderen van het cohort 06/07. Alleen de instellingen met minstens 50 afgestudeerden in een bepaalde opleidingsgroep zijn meegenomen in de analyse. Instellingen die binnen een opleidingsgroep uitsluitend opleidingen (op basis van isat/croho-code) aanbieden die niet door andere instellingen in die opleidingsgroep worden aangeboden zijn voor een goede vergelijkbaarheid niet meegenomen in de betreffende analyse.

- De grootste verschillen in salarissen tussen hogescholen komen voor binnen de taal- en communicatieopleidingen, de kunstopleidingen en de opleidingsrichtingen Bestuur & recht en Natuur, milieu en scheikunde;
- Hbo-starters van de Hogeschool Rotterdam hebben in alle opleidingsrichtingen een gemiddeld of bovengemiddeld salaris. Bij de overige hogescholen verschilt de relatieve hoogte van het startsalaris per opleidingsrichting, al hebben starters van de Hogeschool van Amsterdam en de Haagse hogeschool relatief vaak een hoog salaris. Voor andere hogescholen die relatief veel opleidingsrichtingen aanbieden geldt een relatief laag startsalaris voor afgestudeerden van de Christelijke Hogeschool Windesheim, Fontys Hogescholen, de Hanzehogeschool Groningen en Saxion Hogeschool;
- Qua startsalaris verdienen afgestudeerden vanuit de opleidingsrichting Bestuur & recht van de Hogeschool Leiden en kunstopleidingen op de Hogeschool van Amsterdam het meest. Aan de andere kant hebben afgestudeerden van kunstopleidingen op de Avans Hogeschool en taal- en communicatieopleidingen op Zuyd Hogeschool het laagste loon;
- Tien jaar na afstuderen laat de Hogeschool Utrecht de meest positieve effecten zien op het startsalaris, gevolgd door de Hogeschool van Amsterdam. De hbo-afgestudeerden van NHL Hogeschool verdienen relatief weinig, ongeacht de opleidingsrichting. Andere hogescholen die relatief veel opleidingsrichtingen aanbieden en waarvan afgestudeerden op termijn een relatief laag salaris hebben, zijn de Avans Hogeschool, Fontys Hogescholen, de Hanzehogeschool Groningen, Saxion Hogeschool en Zuyd Hogeschool;
- Het salaris tien jaar na afstuderen is voor alumni van de Avans Hogeschool en de Hanzehogeschool Groningen bij kunstopleidingen relatief laag. Alumni in de richting Bestuur & recht aan de Hogeschool Utrecht hebben het hoogste salaris. Tabel 4.1 Instellingseffecten op het bruto maandloon van starters per opleidingsrichting, hbo'ers afstudeercohort 2015-16 (% verschil t.o.v. gemiddelde instelling)

Hogeschool	Onderwijs	Taal en communicatie	Kunst	Bestuur en recht	Economie	Maatschappij	Zorg	Natuur, milieu en scheikunde	Techniek
Aeres Hogeschool								1%	
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten			1%						
ArtEZ			-3%						
Avans Hogeschool	0%	-2%	-9%	1%	0%	0%	-2%	-2%	1%
Christelijke Hogeschool Ede	-2%	2%				1%	1%		
Christelijke Hogeschool Windesheim	0%	2%		-2%	-1%	-1%	-5%		-2%
De Haagse Hogeschool	-1%	4%	5%	-2%	4%	0%	2%	1%	2%
Driestar educatief	5%								
Fontys Hogescholen	0%	-1%	2%	-1%	1%	-2%	-1%	1%	-4%
Gerrit Rietveld Academie			2%						
Hanzehogeschool Groningen	3%	-2%	-7%	1%	-1%	-2%	0%	3%	-4%
HAS Hogeschool								-3%	
Hogeschool der Kunsten Den Haag			1%						
Hogeschool INHOLLAND	0%	-1%		-2%	1%	0%	2%	3%	3%
Hogeschool IPABO Amsterdam Alkmaar	1%								
Hogeschool Leiden	-2%	-4%		8%	-2%	1%	0%	0%	
Hogeschool Rotterdam	2%	0%	0%	1%	1%	1%	5%	4%	1%
Hogeschool Thomas More	0%								
Hogeschool Utrecht	-3%	2%		5%	0%	-3%	-3%	0%	1%
Hogeschool van Amsterdam	1%	4%	6%	0%	2%	0%	-2%		0%
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	0%	1%		0%	-1%	1%	-1%	-3%	0%
Hogeschool Van Hall Larenstein								-6%	
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht			-2%						
Hotelschool The Hague					4%				
HZ University of Applied Sciences	-2%				1%	3%	0%		-2%
Iselinge Hogeschool	1%								
Katholieke PABO Zwolle	2%								
Marnix Academie	0%								
NHL Hogeschool	-1%	1%		-3%	-1%	0%	-5%		2%
NHTV internationale hogeschool Breda		-1%			0%				
Pedagogische Hogeschool De Kempel	-1%								
Saxion Hogeschool	-2%	-1%	-5%	0%	0%	-2%	2%	-8%	-2%
Stenden Hogeschool	0%	4%			-3%	3%			
Viaa-Gereformeerde Hogeschool	-3%					-2%	1%		
Zuyd Hogeschool		-12%	-5%	5%	1%	-1%	4%		-4%

* Een lege cel betekent dat de hogeschool in die richting minder dan 50 afgestudeerden leverde.
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Tabel 4.2 Instellingseffecten op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen per opleidingsrichting, hbo'ers afstudeercohort 2006-07 (% verschil t.o.v. gemiddelde instelling)

Hogeschool	Onderwijs	Taal en communicatie	Kunst	Bestuur en recht	Economie	Maatschappij	Zorg	Natuur, milieu en scheikunde	Techniek
Aeres Hogeschool								3%	
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten			-2%						
ArtEZ			3%						
Avans Hogeschool	-2%	-5%	-14%	2%	3%	1%	1%	-9%	-1%
Christelijke Hogeschool Ede	1%					-2%	-6%		
Christelijke Hogeschool Windesheim	1%	1%		0%	-2%	4%	1%		2%
De Haagse Hogeschool	1%	5%		6%	4%	1%	-4%		1%
Driestar educatief	-2%								
Fontys Hogescholen	-1%	-2%	2%	-3%	-1%	-1%	-1%	0%	-1%
Hanzehogeschool Groningen	-3%	6%	-14%	-5%	-2%	0%	0%		-2%
HAS Hogeschool								3%	
Hogeschool der Kunsten Den Haag			1%						
Hogeschool INHOLLAND	1%	0%		1%	3%	-1%	2%	3%	1%
Hogeschool IPABO Amsterdam Alkmaar	0%								
Hogeschool Leiden	0%					3%	2%		
Hogeschool Rotterdam	0%	2%	-1%	2%	0%	-1%	6%	4%	2%
Hogeschool Utrecht	-1%	7%		10%	6%	2%	2%	-6%	3%
Hogeschool van Amsterdam	3%	0%		3%	2%	-1%	3%		7%
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	0%	6%		-1%	0%	2%	-1%	-6%	0%
Hogeschool Van Hall Larenstein								-2%	
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht			2%						
Hotelschool The Hague					7%				
HZ University of Applied Sciences	-1%				2%				3%
Iselinge Hogeschool	1%								
Katholieke PABO Zwolle	2%								
Marnix Academie	-2%								
NHL Hogeschool	-1%	-9%		-4%	-7%	-5%	-3%		-3%
NHTV internationale hogeschool Breda		-6%			1%				
Pedagogische Hogeschool De Kempel	1%								
Saxion Hogeschool	2%		5%	-2%	-6%	-3%	0%	-4%	-4%
Stenden Hogeschool	1%				-4%	1%			
Viaa-Gereformeerde Hogeschool	-4%						-6%		
Zuyd Hogeschool	-1%	-5%	0%	0%	-3%	-1%	2%		-1%

* Een lege cel betekent dat de hogeschool in die richting minder dan 50 afgestudeerden leverde.
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

4.3 Universiteiten

Tabel 4.3 en Tabel 4.4 presenteren per opleidingsrichting de invloed van de betreffende universiteiten op het bruto maandloon van starters en het bruto maandloon tien jaar na afstuderen. De belangrijkste bevindingen daaruit zijn als volgt:

- Ten opzichte van de verschillen tussen opleidingen hebben universiteiten slechts een geringe invloed op het salaris van starters en het salaris tien jaar na afstuderen;
- De verschillen tussen universiteiten zijn ongeveer in dezelfde orde van grootte als de verschillen tussen hogescholen;
- Ook voor universiteiten geldt dat de salarissenverschillen tien jaar na afstuderen groter zijn dan de verschillende 15 maanden na afstuderen, met wederom de afgestudeerden aan onderwijsopleidingen als uitzondering. Bij laatstgenoemden is er tien jaar na afstuderen vrijwel geen verschil in salaris tussen universiteiten;
- De Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) levert op vier van de vijf opleidingsrichtingen de best verdienende starters. Ook tien jaar na afstuderen hebben afgestudeerden van de EUR nog een relatief hoog salaris, al is die positie wel afgenomen;
- Afgestudeerden van de Universiteit van Amsterdam hebben tien jaar na afstuderen een relatief hoog salaris, met als uitzondering de afgestudeerden aan zorgopleidingen. Die verdienen gemiddeld 8 procent minder dan afgestudeerden van de Universiteit Leiden;
- Alumni van de Universiteit Maastricht verdienen relatief weinig, ongeacht de opleidingsrichting. Ook de afgestudeerden van de Universiteit Twente verdienen veelal minder dan gemiddeld;
- Economen van de Universiteit Utrecht hebben tien jaar na afstuderen qua salaris een relatief grote achterstand op economen van andere universiteiten. Afgestudeerden met een diploma van een taal-, communicatie- of cultuuropleiding van de Universiteit van Amsterdam hebben daarentegen een relatief grote voorsprong;
- Afgestudeerden met een technische opleiding van de TU Eindhoven hebben een (iets) hoger salaris dan afgestudeerden van de TU Delft. Afgestudeerden van de technische opleidingen van de Universiteit Twente hebben een lager salaris.

Tabel 4.3 Instellingseffecten op het bruto maandloon van starters per opleidingsrichting, wo'ers afstudeercohort 2015-16 (% verschil t.o.v. gemiddelde instelling)

Universiteit	Onderwijs	Taal, communicatie en cultuur	Kunst, geschiedenis en filosofie	Bestuur en recht	Economie	Maatschap en psychologie	Zorg	Natuur milieu en ruimte	Exact en IT	Techniek
Erasmus Universiteit Rotterdam			6%	4%	6%	6%	-1%			
Radboud Universiteit Nijmegen	0%	0%	-2%	0%	-4%	1%	1%	-3%	5%	
Rijksuniversiteit Groningen	-4%	-2%	-3%	-2%	0%	0%	0%	3%	0%	
Technische Universiteit Delft									5%	0%
Technische Universiteit Eindhoven									4%	1%
Tilburg University		4%	2%	0%	1%	-1%			-4%	
Universiteit Leiden	1%	-1%	-5%	4%		2%	3%	1%	5%	
Universiteit Maastricht				-1%	-1%	-5%	-2%			
Universiteit Twente		1%			-4%	-2%			-1%	-1%
Universiteit Utrecht	-1%	-2%	0%	2%	0%	0%	1%	-1%	-5%	
Universiteit van Amsterdam	0%	2%	-1%	-1%	2%	0%	-3%	8%	-3%	
Vrije Universiteit Amsterdam	5%	0%	4%	3%	0%	2%	-2%	-2%	-2%	
Wageningen University								0%	5%	

* Een lege cel betekent dat de universiteit in die richting minder dan 50 afgestudeerden leverde.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Tabel 4.4 Instellingseffecten op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen per opleidingsrichting, wo'ers afstudeercohort 2006-07 (% verschil t.o.v. gemiddelde instelling)

Universiteit	Onderwijs	Taal, communicatie en cultuur	Kunst, geschied en filosofie	Bestuur en recht	Economie	Maatschap en psychologie	Zorg	Natuur milieu en ruimte	Exact en IT	Techniek
Erasmus Universiteit Rotterdam			0%	6%	4%	1%	-1%			
Radboud Universiteit Nijmegen	-1%	2%	-8%	0%	-2%	1%	4%	-2%	0%	
Rijksuniversiteit Groningen	-1%	0%	3%	-2%	0%	0%	4%	0%	-2%	
Technische Universiteit Delft									4%	0%
Technische Universiteit Eindhoven									5%	2%
Tilburg University		-6%		-2%	0%	-2%			3%	
Universiteit Leiden	0%	-1%	0%	1%		-4%	0%		-1%	
Universiteit Maastricht				-3%	3%	-2%	-2%			
Universiteit Twente		1%			-7%				3%	-6%
Universiteit Utrecht	1%	-3%	-1%	0%	-10%	0%	7%	0%	-1%	
Universiteit van Amsterdam	0%	9%	0%	3%	7%	0%	-8%	2%	4%	
Vrije Universiteit Amsterdam	-1%	1%	7%	3%	-1%	1%	-2%		-5%	
Wageningen University								0%	-7%	

* Een lege cel betekent dat de universiteit in die richting minder dan 50 afgestudeerden leverde.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

5 Verschillen tussen afgestudeerden

Het beloningsverschil tussen startende mannen en vrouwen neemt af. Alumni met twee diploma's verdienen relatief veel. Niet-westerse migranten doen er 30 tot 40 procent langer over tot hun eerste substantiële baan, maar eenmaal een baan gevonden is er vrijwel geen verschil in salaris.

In dit hoofdstuk staan de verschillen tussen alumni centraal. Specifiek kijkt dit hoofdstuk naar de invloed van persoons- en studiekekenmerken op de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden in het hoger onderwijs. Aan bod komen het startsalaris, het salaris tien jaar na afstuderen en de duur tot de eerste omvangrijke baan.

5.1 Inkomsten uit loondienst

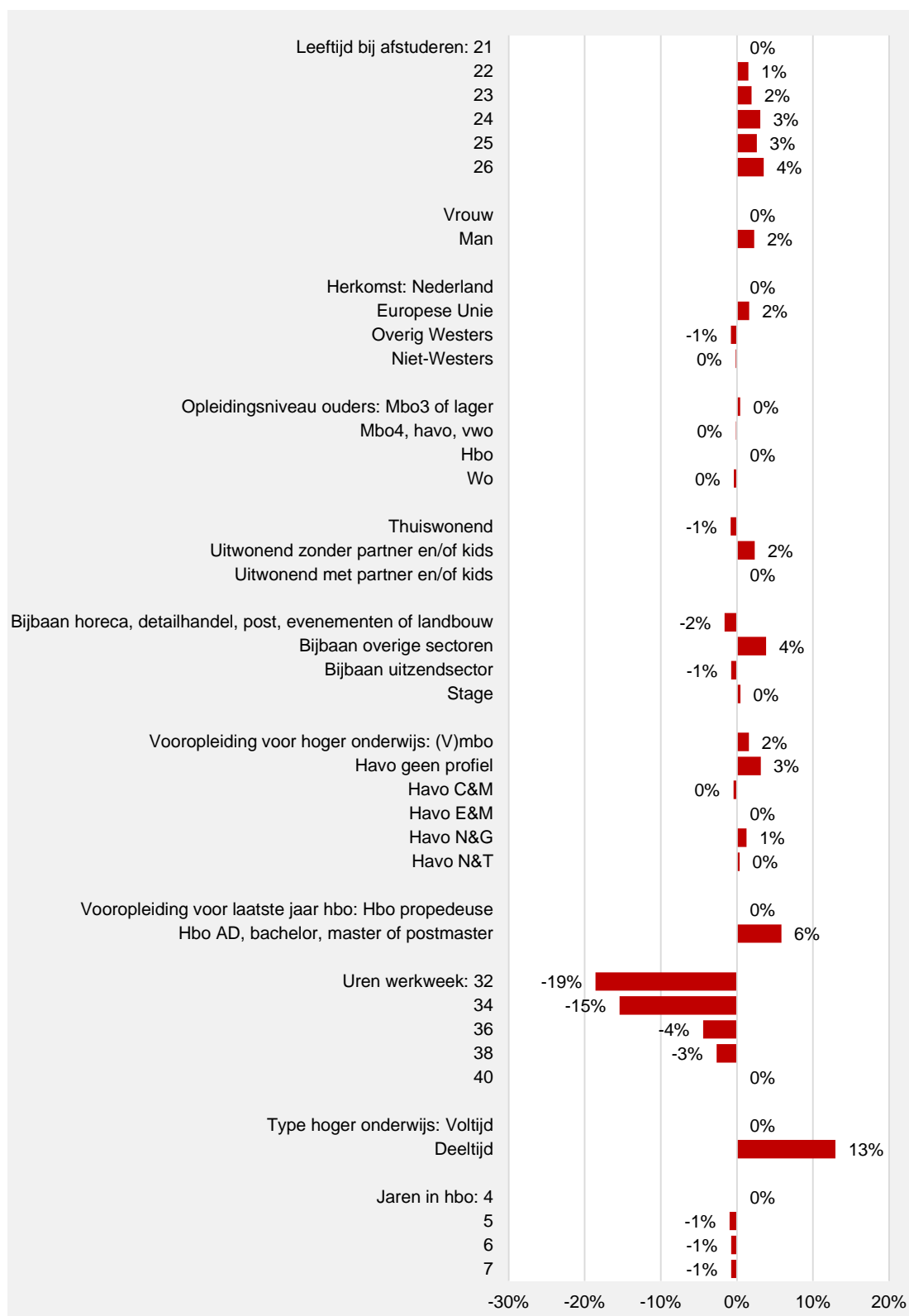
Dit hoofdstuk presenteert de invloed van persoonlijke kenmerken op het salaris van starters en het salaris tien jaar na afstuderen. De resultaten zijn afkomstig uit dezelfde analyses als in paragraaf 3.1: een loglineaire schatting van opleidingseffecten op het maandloon van starters voor de cohorten 2006-07 en 2015-16 en een loglineaire schatting van opleidingseffecten op het maandloon tien jaar na afstuderen voor het cohort 2006-07.

De volgende bevindingen ten aanzien van kenmerken van afgestudeerden vallen op (zie Figuur 5.1 tot en met Figuur 5.4):

- In het algemeen hebben kenmerken van afgestudeerden veel minder invloed op het salaris dan de gekozen opleiding;
- Oudere hbo- en wo-starters uit het cohort 2015/16 verdienen meer dan hun jongere collega's. Bij het cohort 06/07 gold dit alleen voor wo-starters. Tien jaar na afstuderen verdienen oudere hbo- en wo-alumni juist minder;
- Mannen verdienen meer dan vrouwen, en dat beloningsverschil neemt toe na verloop van tijd. Aan de andere kant is dat beloningsverschil kleiner bij starters uit 15/16 dan bij starters uit 06/07. Zo verdienen mannelijke wo-starters uit 15/16 niet meer dan hun vrouwelijke tegenhangers;
- Afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond verdienen tien jaar na afstuderen drie tot vier procent minder dan afgestudeerden met een Nederlandse achtergrond. Bij starters is die achterstand vrijwel nul;
- Na correctie voor overige persoonskenmerken, opleidingen en instellingen heeft het opleidingsniveau van de ouders vrijwel geen invloed op het salaris van afgestudeerden. Alleen voor wo'ers geldt dat kinderen van wo-opgeleide ouders tien jaar na afstuderen drie procent meer verdienen dan kinderen van hbo-opgeleide ouders;
- Afgestudeerden die bij afstuderen nog thuis woonden verdienen structureel minder dan uitwonende afgestudeerden;
- Afgestudeerden die tijdens hun afstudeerjaar een bijbaan of een stage hadden in een relevante sector verdienen structureel meer dan afgestudeerden zonder een dergelijke bijbaan of stage. Dat effect is vooral zichtbaar bij wo-alumni;

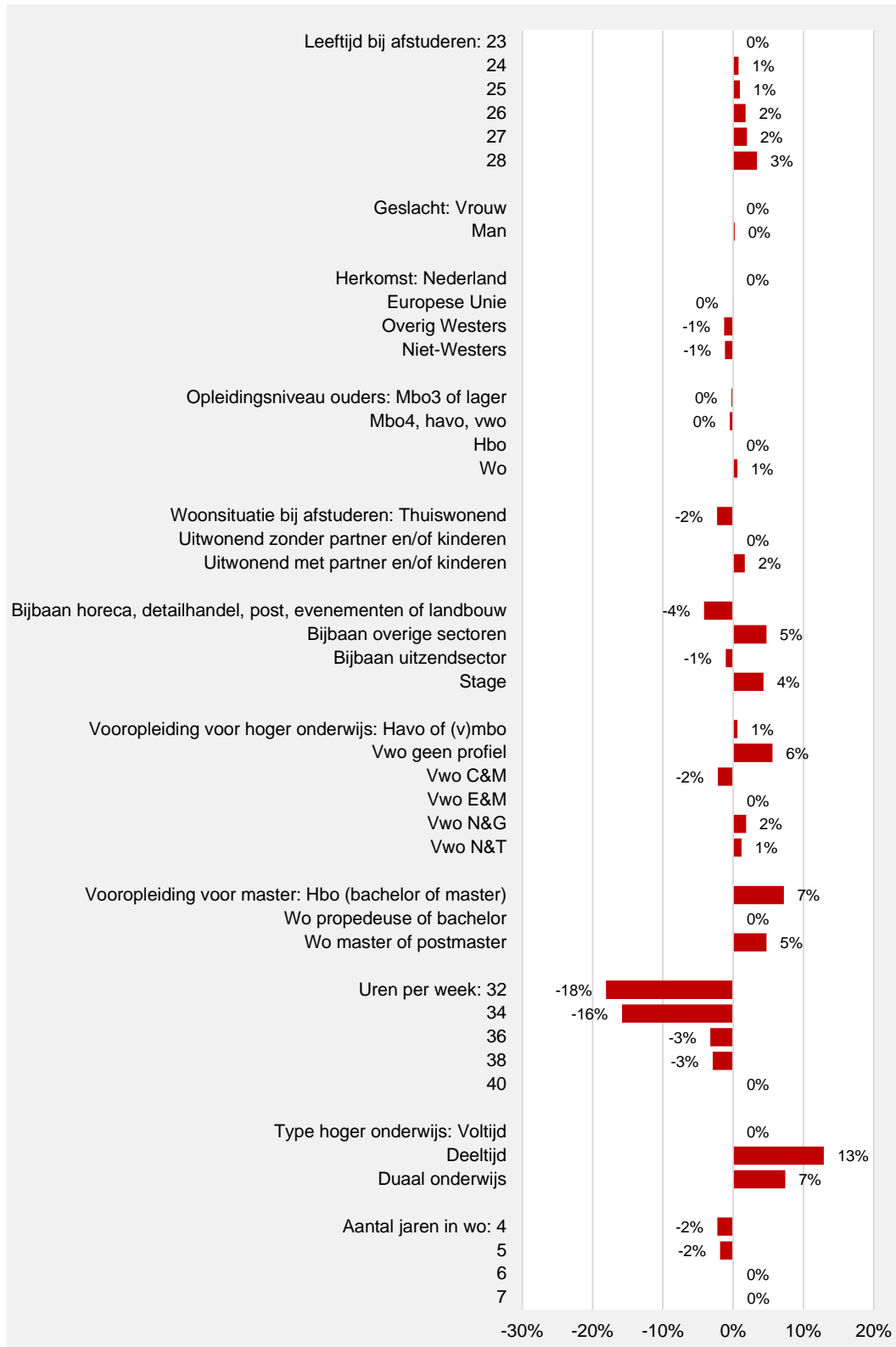
- Hbo-afgestudeerden die al een hbo-opleiding op zak hebben verdienen structureel meer dan hbo-alumni die hun eerste opleiding afronden. Stapelaars vanuit het mbo verdienen meer dan starters, maar lopen na tien jaar achter op hbo-afgestudeerden die vanuit de havo het hoger onderwijs zijn ingestroomd;
- Wo-afgestudeerden met twee masters verdienen meer dan wo-afgestudeerden met één master.

Figuur 5.1 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters (hbo'ers afstudeerjaar 2015-16)

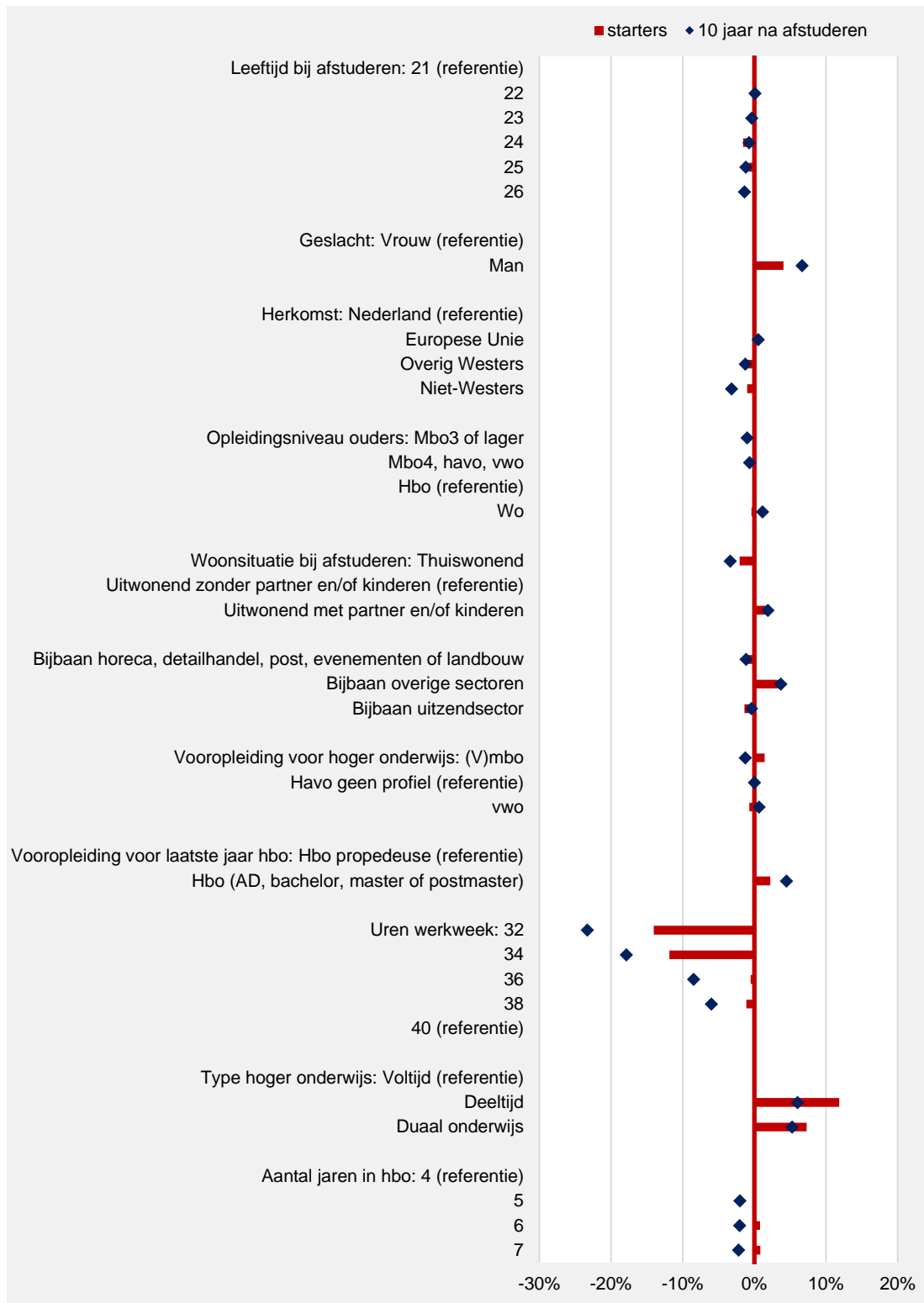
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018

Figuur 5.2 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters (wo'ers afstudeerjaar 2015-16)

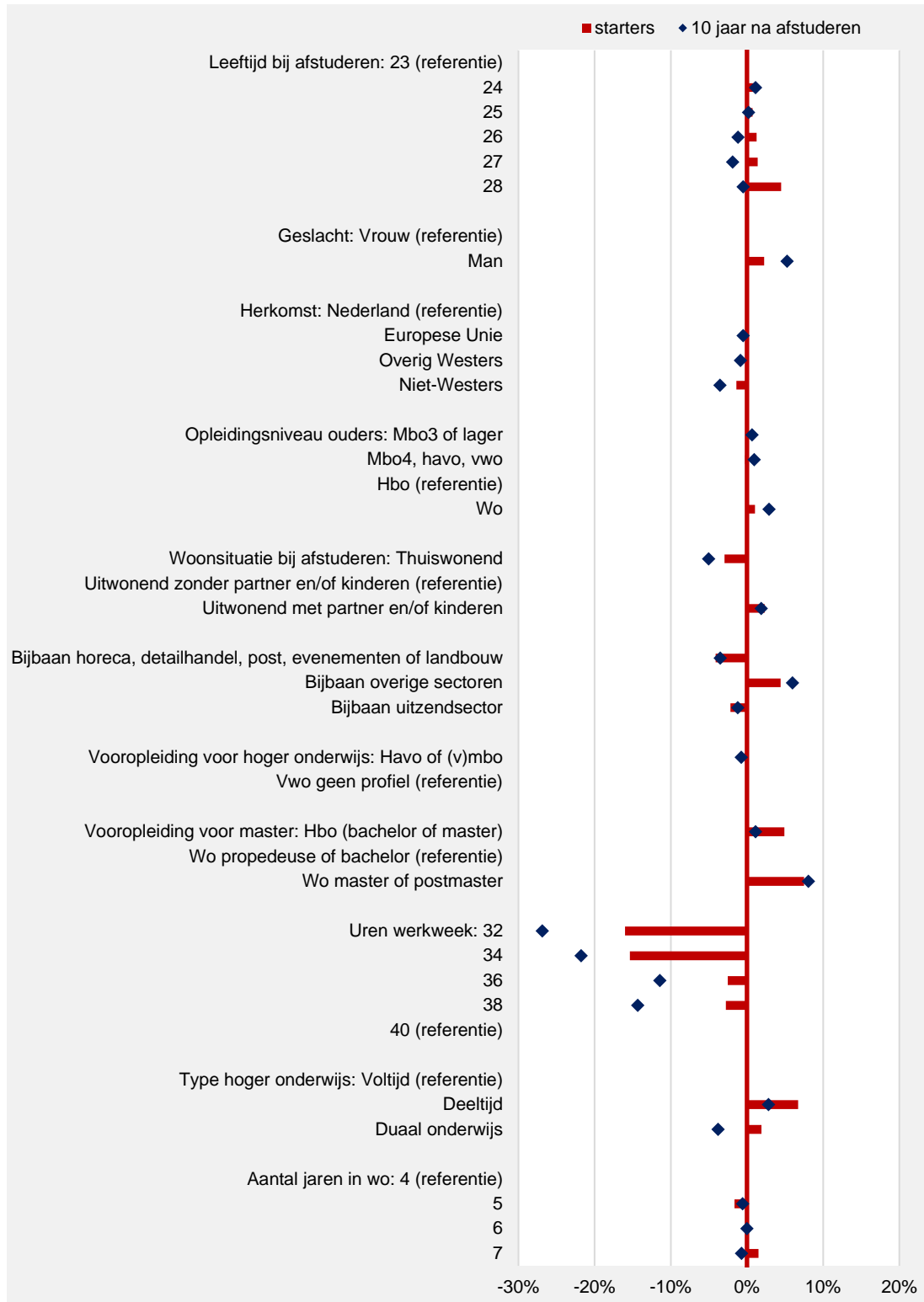
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 5.3 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, hbo'ers afstudeerjaar 2006-07

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 5.4 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, wo'ers afstudeerjaar 2006-07

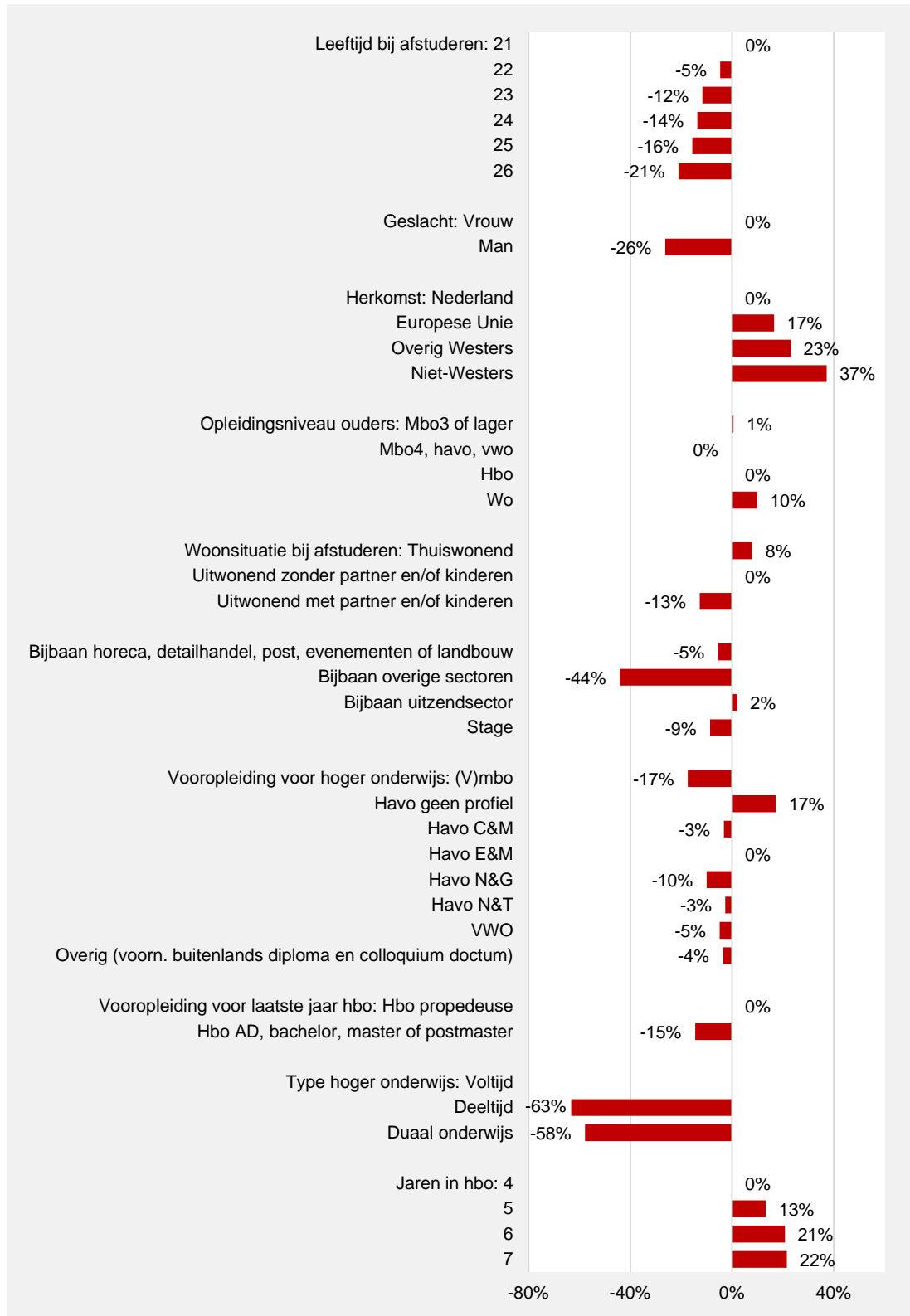
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

5.2 Duur tot de eerste substantiële baan

Deze paragraaf presenteert de invloed van persoonlijke kenmerken op de duur tot de eerste substantiële baan. De resultaten zijn afkomstig uit het duurmodel zoals beschreven in paragraaf 3.2. Figuur 5.5 en Figuur 5.6 presenteren de invloed van kenmerken op de duur tot de eerste substantiële baan. Hierbij betekent een negatief effect in de figuur dat het minder lang duurt om een substantiële baan te vinden, dit is derhalve een gunstig effect op de arbeidsmarktsituatie. De belangrijkste bevindingen zijn als volgt:

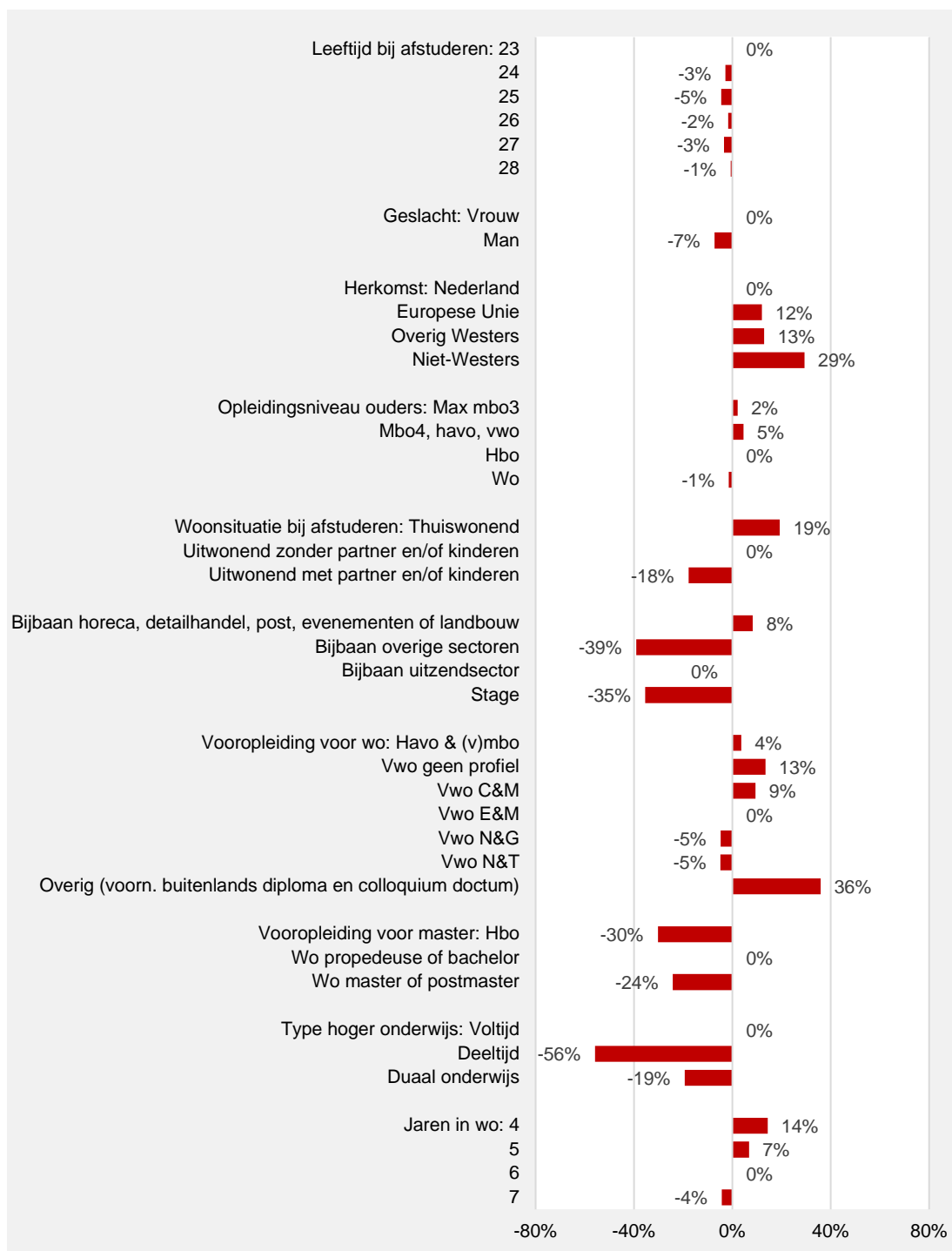
- Hbo-afgestudeerden die op latere leeftijd afstuderen hebben een kortere duur tot hun eerste omvangrijke baan. Bij wo-studies is dit patroon afwezig;
- Vrouwen hebben minder snel een substantiële baan dan mannen, met name na het volgen van een hbo-opleiding;
- Afgestudeerden met een migratieachtergrond doen langer over het vinden van hun eerste substantiële baan dan afgestudeerden met een Nederlandse achtergrond. Dat geldt met name voor hbo-alumni en afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond. Opvallend is dat het verschil in startsalaris tussen deze groepen zeer beperkt is (zie paragraaf 5.1);
- Net als bij salarissen heeft het opleidingsniveau van de ouders relatief weinig invloed op de duur tot de eerste omvangrijke baan. Alleen hbo-alumni met wo-ouders scoren hierop beter dan hun mede-alumni;
- Een stage (bij wo-alumni) of bijbaan in een relevante sector gaat gepaard met een 35 tot 44 procent kortere duur tot de eerste baan van substantiële omvang. Mogelijk kunnen afgestudeerden bij hun werkgever of afstudeeradres blijven, of betreffen dit afgestudeerden die vanuit een substantiële baan een studie volgen;
- Een tweede diploma loont: hbo- en wo-alumni die reeds een diploma op zak hebben belanden sneller in een baan van substantiële omvang en salaris dan andere afgestudeerden;
- Deeltijds- en duale afgestudeerden hebben sneller een substantiële baan dan afgestudeerden van een voltijdsstudie. Dat is niet verwonderlijk, aangezien deeltijd- en duale opleidingen juist goed te combineren zijn met een volwaardige baan;
- Gecorrigeerd voor leeftijd bij afstuderen kennen hbo'ers die lang over hun studie doen een relatief lange periode tot hun eerste substantiële baan. Voor wo-alumni lijkt het tegenovergestelde aan de hand, al zijn de verschillen daar kleiner. Mogelijk combineren de wo-alumni met een lange studieduur hun studie met een bestuursjaar of een buitenlandse reis en belanden mede daardoor sneller in hun eerste substantiële baan. Bij hbo-alumni die er lang over doen zijn het wellicht vaker alumni die moeite hebben om hun studie te voltooien en vervolgens een volwaardige baan te vinden.

Figuur 5.5 Effecten individuele factoren op de duur tot een substantiële baan, hbo'ers cohort 15/16

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Figuur 5.6 Effecten individuele factoren op de duur tot een substantiële baan, wo'ers cohort 15/16

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2018.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Bijlage A.1 Gebruikte databronnen

Databronnen

Voor de analyse van de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden is gebruikgemaakt van administratieve data afkomstig uit de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).¹⁷ De Microdata bestaan uit verschillende gegevens die op persoonsniveau te koppelen zijn. In de analyse is gebruikgemaakt van onderwijsdata afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), inkomensdata (lonen en uitkeringen) afkomstig van het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) en de Belastingdienst en persoonskenmerken uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle hbo-bachelor en wo-master afgestudeerden in de studiejaar 2004/05 tot en met 2015/16. Afgestudeerden die tijdens hun studie niet stonden ingeschreven in de Basisregistratie Personen zijn niet meegenomen in de analyse.

Bijlage A.2 Uitkomstmaten en meetmomenten

Uitkomstmaten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is afkomstig uit het bestand met de sociaaleconomische categorie van personen in een bepaalde maand. Om de sociaaleconomische categorie te bepalen worden alle inkomsten in een maand uit de verschillende inkomstenbronnen die iemand heeft met elkaar vergeleken. In principe bepaalt het hoogste bedrag de sociaaleconomische categorie. Een mogelijke uitzondering hierop is wanneer een persoon is ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Wanneer iemand staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling en maandelijkse inkomsten (exclusief studiefinanciering) heeft die lager zijn dan de lage inkomensgrens voor een alleenstaande krijgt iemand de status 'student'. De lage inkomensgrens lag in 2016 op € 1.030 per maand.

De gegevens met betrekking tot de inkomenssituatie zijn afkomstig van Nederlandse instanties. Inkomsten uit het buitenland van personen die tevens belastingplichtig zijn in het buitenland zijn niet bekend. Met andere woorden, van personen die in het buitenland wonen en geen inkomsten hebben uit Nederland is geen informatie bekend.

Bruto maand- en uurloon

De gedetailleerde loongegevens zijn bekend voor alle bedrijven en organisaties die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig zijn.

¹⁷ Zie de microdata-catalogus van het CBS voor een uitvoerige beschrijving van de diverse bestanden (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/catalogus-microdata>)

Het bruto maandloon betreft het totale maandelijke basisloon van een werknemer, afkomstig uit één of meerdere banen. Een werknemer is iemand die in loondienst werkt. Dit betreft zowel 'reguliere' werknemers als Directeur-Grotoaandeelhouders (DGA). Het basisloon is een benadering van het contractloon van een werknemer. Het wordt gebruikt om een zo constant mogelijk loonbegrip te hanteren. Onder andere bijzondere beloningen en uitbetaald overwerk worden niet gerekend tot het basisloon.

Conform de CBS-definitie is het uurloon berekend door het bruto maandloon te delen door het totale aantal reguliere uren per maand. Reguliere uren zijn de verloonde uren minus overwerkuren, uren van feestdagen en uren van algemene en leeftijdsspecifieke verlofdagen.

Om de salarisgegevens van afstudeercohorten goed te kunnen vergelijken zijn de maand- en uurlonen gecorrigeerd voor inflatie. Dit is gedaan op basis van de Consumentenprijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS.¹⁸

Substantiële baan

Een substantiële baan voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

1. Het betreft een baan in loondienst bij een bedrijf dat/een organisatie die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig is;
2. Er is geen sprake van oproepwerk, uitzendwerk of stages;
3. De deeltijdfactor is minimaal 0,6. De deeltijdfactor is de verhouding tussen het aantal gewerkte uren per week en de gebruikelijke voltijdsarbeidsduur per week volgens de CAO;
4. Het uurloon is minimaal 1,4 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde hbo'ers, en minimaal 1,5 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde wo'ers. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden. Het gaat bij het uurloon om het contractuurloon. Het minimum uurloon voor personen van 23 jaar of ouder van juli 2015 bij een 38-urige werkweek is als uitgangspunt genomen.¹⁹ Dit uurloon a € 9,16 wordt gebruikt voor de afstudeerders in juli 2015. Door middel van maandelijke inflatiecorrectie op basis van de Consumentenprijsindex is het minimum uurloon voor andere afstudeermaanden bepaald.

De duur tot een baan is niet bepaald voor afgestudeerden die:

- Binnen drie maanden na afstuderen staan ingeschreven als student;
- Binnen drie maanden na afstuderen zelfstandigheid (DGA, Freelancer, meewerkend gezinslid en Zelfstandigen) als grootste inkomstenbron hebben;
- Binnen een jaar na afstuderen uitgeschreven worden uit de GBA. Omdat afgestudeerden die direct na afronding van hun studie emigreren vaak verzuimen zich uit te schrijven uit de GBA en het daardoor langer duurt voordat de persoon daadwerkelijk wordt uitgeschreven, is gekozen voor de termijn van een jaar. Uit verdere analyse blijkt dat deze personen inderdaad binnen een jaar worden uitgeschreven.

Voor bovenstaande gevallen zou de duur tot een baan oneindig kunnen zijn, omdat zij daar niet naar op zoek zijn geweest.

¹⁸ Zie [http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=\(l-39\)-l&VW=T](http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=(l-39)-l&VW=T)

¹⁹ Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-10678.html>

Vast contract

Om te bepalen of iemand een vast contract heeft wordt gekeken naar de contractsoort van de hoofdbaan van werknemers. De hoofdbaan is de baan met het hoogste bruto maandloon. De contractsoort van DGA 's wordt tevens als vast verondersteld.

Meetmomenten*Salarisgegevens*

Het bruto maandloon, uurloon en het hebben van een vast dienstverband zijn voor alle afgestudeerden geobserveerd in de maand september in het tweede jaar na afstuderen. Zo worden de lonen van het cohort afgestudeerden in september 2015 tot en met augustus 2016 gemeten in september 2016. Voor de afstudeerders in september 2015 is dit twee jaar na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2016 iets meer dan een jaar na afstuderen. Gemiddeld worden de salarisgegevens geobserveerd ongeveer 15 maanden na afstuderen.

De jaarinkomsten uit werk van zelfstandigen zijn geobserveerd in 2016. Om de inkomsten in 2017 te bepalen zijn per opleidingscluster de inkomsten in 2016 gecorrigeerd met de stijgingen van de lonen tussen 2016 en 2017 van afgestudeerden die in loondienst werken.

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is gemeten in de maand december in het eerste of tweede jaar na afstuderen. Zo wordt de inkomenssituatie van het cohort afgestudeerden in september 2015 tot en met augustus 2016 gemeten in december 2016. Voor de afstudeerders in september 2015 is dit zestien maanden na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2016 vijf maanden na afstuderen. Gemiddeld wordt de inkomenssituatie geobserveerd ongeveer zes maanden na afstuderen.

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl